

Gümrük ve Transit İşlemleri

Dr. Öğr. Üyesi Emre İpekçi

Ders İçeriği

- ✓ Gümrük İşlemlerinin Tanımı, Kapsamı, Dayanağı ve Tarafları
- ✓ Gümrük İşlemleri ve Aşamaları
- ✓ Gümrük Rejimleri ve Temel Unsurları
- ✓ Gümrük İşlemlerinde zellik Taşıyan Konular
- ✓ Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri
- ✓ Diğer Gümrük Rejimleri
- ✓ Gümrük Uyuşmazlıkları ve zm Yolları

Türkiye'de Gümrük Mevzuatının Hukuksal Yapısı

Türkiye'de Gümrük Mevzuatı en geniş haliyle gümrük ve gümrüklemeyle ilgili tüm hukuki düzenlemeleri kapsar.

Bu bağlamda Gümrük Mevzuatının ilişkili olduğu hukuksal çerçeve şu düzenlemelerden oluşur:

Türkiye'de Gümrük Mevzuatının Hukuksal Yapısı

- İlgili Kanunlar
- İlgili Yönetmelikler
- Gümrük Genel Tebliğleri
- İlgili Genelgeler
- Gümrük Tarife Cetveli
- Tasarruflu Yazılar
- Dönemin ilgili Bakanlar Kurulu Kararları (CHS ile Cumhurbaşkanlığı Kararları)
- Gümrük Mevzuatını Doğrudan İlgilendiren Uluslararası Sözleşmeler
- Dış Ticaret Mevzuatı

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Kanunlar

- Gümrük Mevzuatına yönelik temel kanun Gümrük Kanunu'dur.
- 5 Şubat 2000 tarihine kadar yürürlükte olan 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, söz konusu tarihte yürürlükten kaldırılarak, 4458 Sayılı Gümrük Kanunu bugünkü hukuksal yapıda yerini almıştır.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanunu 27 Ekim 1999 tarihinde kabul edilmesine rağmen, 5 Şubat 2000 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 18 Haziran 2009 tarihinde yürürlüğe giren 5911 Sayılı Kanun'la bazı maddeleri değişikliğe uğramıştır

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Kanunlar

4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun genel olarak içeriği aşağıdaki ana başlıklardan meydana gelmiştir. Bunlar:

- Amaç, kapsam ve temel başlıkların açıklandığı genel hükümler,
- Kişilerin hak ve yükümlülüklerine yönelik çeşitli hükümler,
- Gümrükçe onaylanmış işlem ve kullanımlara yönelik hükümler
- Gümrük yükümlülüğüne yönelik hükümler,
- Diğer hükümler,
- Cezalar ve İtirazlar

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Kanunlar

Yukarıda genel olarak içeriği açıklanan 4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Gümrük Mevzuatını düzenleyen tek kanun değildir. Yine Gümrük Mevzuatını doğrudan ilgilendiren çeşitli kanuni düzenlemeler de vardır. Söz konusu düzenlemelere aşağıdaki kanunlar örnek verilebilir:

- 492 Sayılı Harçlar Kanunu,
- 3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu,
- 474 sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun,
- 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu,
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu,
- 3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu,

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Kanunlar

- 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu,
- 3516 Sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu,
- 3577 Sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun,
- 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun,
- 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu,
- 4888 Sayılı Damga Vergisi Kanunu,
- 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu,
- 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Türk Gümrük Mevzuatıyla İlgili Yönetmelikler

Gümrük Mevzuatına yönelik temel yönetmelik **Gümrük Yönetmeliği**'dir. 31 Mayıs 2002 tarihinde 24771 sayıyla yayımlanan Resmî Gazetenin yayımlanmasından bir ay sonra yürürlüğe girmiştir. 13 ana kısımdan meydana gelen Gümrük Yönetmeliği, konuyla ilgili temel yönetmeliktir.

Bu yönetmeliğini ana kısımları başlıklar itibariyle şu şekildedir:

Türk Gümrük Mevzuatıyla İlgili Yönetmelikler

- Amaç, kapsam ve temel başlıkların açıklandığı genel hükümler,
- Gümrük vergileriyle eşya ticareti konusunda ön görülen diğer önlemlerin uygulanmasını açıklayan ilgili hükümler,
- Taşıtların kontrolü ile Gümrük bölgesine getirilen eşya Gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma konu olana kadarki uygulamaları açıklayan hükümler,
- Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımları açıklayan hükümler,
- Türkiye Gümrük bölgesinden çıkan eşyalara yönelik hükümler
- Özellikli faaliyetleri açıklayan hükümler,
- Sınır ticaretine yönelik hükümler,
- Diğer Gümrük işlemlerini açıklayan hükümler

Türk Gümrük Mevzuatıyla İlgili Yönetmelikler

- Gümrük yükümlülüğüne açıklık getiren hükümler
- Yukarıda açıklanan konular dışındaki diğer hükümler,
- Cezalara yönelik hükümler,
- İtirazlara yönelik hükümler.

Gümrük Mevzuatı ve Gümrük Tarife Cetveli

Gümrük Tarife Cetveli kavramı öncelikle **Dünya Gümrük Örgütü**nün oluşturduğu ve uluslararası ticarete konu malların sınıflandırılmasında kullanılan bir sistemdir.

Uyumu Sağlanmış Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi

Eşya Kodu

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

Bu sınıflandırma sisteminin **temel amacı**, dünya ticaretine konu olan malların tanımlanmasını Dünya Gümrük Örgütüne üye olan tüm ülkeler arasında tek düzen içerisinde ve yeknesak olarak gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Gümrük İşlemlerinin Tanımı, Kapsamı, Dayanağı ve Tarafları

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Gümrük Genel Tebliğleri

İlgili kanun ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikleri bildiren ve nasıl uygulanacağını açıklayan hukuki metinlerden olan ***Gümrük Genel Tebliğleri*** Türk Gümrük Mevzuatında önemli bir yer tutar

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Genelgeler

Gümrük Mevzuatında ilgili kanun ve yönetmeliklerin uygulanmasında yol gösterici ve aydınlatıcı işlev yüklenen genelgeler önemli yer tutarlar. Türkiye’de Gümrük Mevzuatına yönelik genelgeleri Ticaret Bakanlığına bağlı ilgili Genel Müdürlükler yayımlar. Genelgeler konuyla ilgili uygulamaların nasıl gerçekleştireceğini en ince detaylarına kadar izah eder.

Gümrük İşlemlerinin Tanımı, Kapsamı, Dayanağı ve Tarafları

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Dönemin Bakanlar Kurulu Kararları

CHS'den Öncesine İlişkin Düzenlemeler:

Gümrük işlem ve süreçlerine yönelik, çeşitli konularda ve tarihlerde dönemin Bakanlar Kurulunun almış olduğu ilgili kararlar da Türkiye'de Gümrük Mevzuatının bir başka boyutunu oluşturur.

Gereksinim duyulması halinde Bakanlar Kurulunun toplanarak almış olduğu ilgili kararlar, Cumhurbaşkanı'nın onayından sonra Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girer

Gümrük Mevzuatıyla İlgili Tasarruflu Yazılar

Gümrük Mevzuatındaki Tasarruflu Yazılar genelgelere benzer bir şekilde Ticaret Bakanlığına bağlı ilgili Genel Müdürlükler tarafından yayımlanır.

Tasarruflu yazılar, genelgelere benzemekle birlikte daha kısa hukuki metinler olup genel veya özel olarak ilgili konuda birimlere uygulamaya dönük talimatlar vererek yönlendirme yapar.

Gümrük Mevzuatını Doğrudan İlgilendiren Uluslararası Sözleşmeler

Gümrük Mevzuatı sadece iç hukuki düzenlemelerden oluşan metinler içermez.

Bunlara ek olarak Gümrükler ve Gümrük işlemleriyle ilgili Türkiye'nin de içinde olduğu bazı uluslararası örgütler veya yapılanmalar, Türkiye'de Gümrük Mevzuatını da etkileyebilmekte ve Gümrük Mevzuatı kapsamında kabul görmektedir.

Gümrük Mevzuatı ve Dış Ticaret Mevzuatı

Gümrük Mevzuatı ağırlıklı olarak iç hukuki düzenlemeler ile şekillenirken Dış Ticaret Mevzuatı ağırlıklı olarak dış hukuki düzenlemeler ile şekillenirler.

Dış Ticaret Mevzuatındaki bazı düzenlemeler doğrudan veya dolaylı olarak Gümrük Mevzuatını da ilgilendirebilmektedir.

Gümrük Birliği Anlaşması

Pan-Avrupa Akdeniz Menşe Kümülasyonu

Gümrük İşlemlerinin Tarafları ve Gümrük Rejimleri

Gümrük Rejimi: Gümrük mevzuatı çerçevesinde belirlenen kurallar, usuller, ilkeler, esaslar ve düzen içerisinde, gümrük idaresinin gümrüğe konu olan faaliyetle ilgili gerçekleştirdiği yürütme ve uygulamaların tamamına denir.

- İhracat Rejimi
- Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi
- Dahilde İşleme Rejimi
- Hariçte İşleme Rejimi
- Gümrük Antrepo Rejimi
- Transit Rejim
- Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi
- Serbest Bölge ve Tarafları
- Sınır Ticareti ve Tarafları

İhracat Rejimi ve Tarafları

Türkiye içerisinde ise Gümrük Mevzuatına göre İhracat Rejiminde genel olarak taraflar şunlardır;

- İhracatçı
- Dolaylı Temsil Durumunda Gümrük Müşaviri
- İhracatçı Birliği
- Gümrük İdaresi
- Taşıyıcı İşletme

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Tarafları

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi kesin ve bedelli ithalatın uygulanmasından oluşur. Bu noktada İthalat kavramı işletmelerin dış alemden gerçekleştirdikleri tedarikleme çalışmalarıyla ilişkili bir faaliyettir.

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Tarafları

Türkiye içerisinde Gümrük Mevzuatı kapsamında Serbest Dolaşıma Giriş Rejiminde genel olarak taraflar şunlardır;

- İthalatçı
- Dolaylı Temsil durumunda Gümrük Müşaviri
- Gümrük İdaresi
- Taşıyıcı İşletme

Dahilde İşleme Rejimi ve Tarafları

Dahilde İşleme Rejimi (DİR) ekonomik etkili bir Gümrük rejimi olup, **ihracatın teşvik** ve **geliştirilmesi** kapsamında değerlendirilmelidir. **EKONOMİK ETKİLİ**

Taraflar:

- İthalatçı
- Ticaret Bakanlığı
- Dolaylı temsil durumunda Gümrük Müşaviri
- Gümrük İdaresi
- Taşıyıcı İşletme

Hariçte İşleme Rejimi ve Tarafları

Ekonomik etkili bir diğer rejim de Hariçte İşleme Rejimidir.

Serbest dolaşımdaki eşyanın işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici olarak ihraç edilmesi ve işlem görmüş ürünün tam ve kısmi muafiyetten yararlanarak serbest dolaşıma girmesinin sağlanması ile ithal edilen işlem görmüş ürünlerin aynısının veya benzerini üreten Türkiye'deki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi kaydıyla ihraç eşyasının satışının teşvik edilmesidir.

Gümrük Antrepo Rejimi

Gümrük Antrepo Rejimi; İthalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşya ile gümrük antreposuna alınması halinde ihracata yönelik önlemlerden yararlanabilecek serbest dolaşımda bulunan eşyanın, gümrük antreposuna konulmasına ilişkin hükümleri içermektedir.

Genel Antrepo - Özel Antrepo

A

C

B

D

E

Transit Rejimi ve Tarafları

Serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın veya serbest dolaşımdaki malın ihracata yönelik gümrükleme işlemlerinin bir iç gümrükte yapılmasına rağmen, Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesine yönelik olarak veya malların gümrük idareleri arasında hareket idaresinden varış idaresine taşınmasını ve bu taşıma sürecinde gümrük, özel tüketim vergileri, KDV ve diğer sorumlulukların askıya alınmasını sağlayan gümrük rejimi

- Asıl Sorumlu
- Hareket Gümrük İdaresi
- Varış Gümrük İdaresi

Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi

Ekonomik etkili bir diğer rejim de **Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimidir.**

Tarafları:

- İhracatçı
- Yetkili Gümrük Kapısı
- Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri
- Dolaylı Temsil durumunda Gümrük Müşaviri

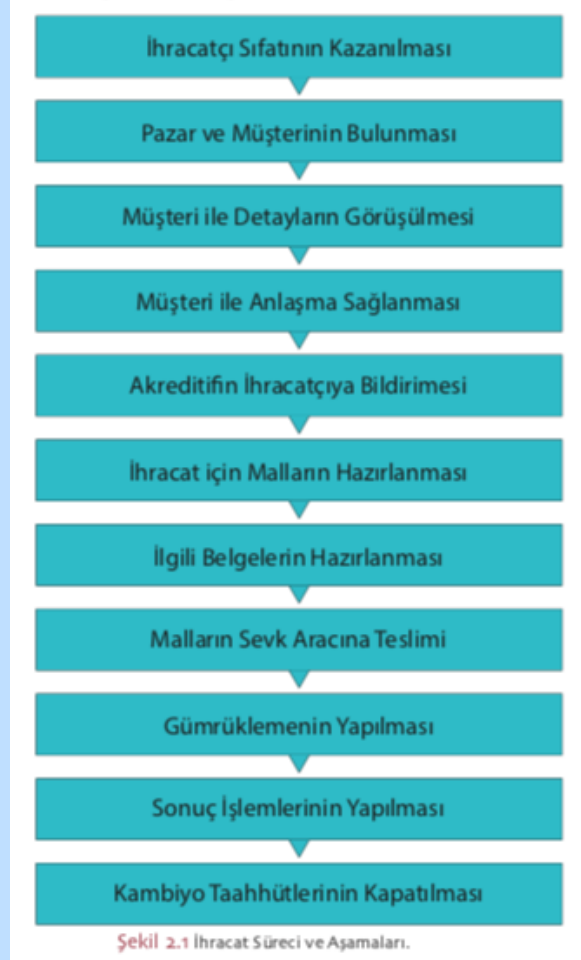
Özet Beyan

İstisnai durumlar dışında Türkiye Gümrük Bölgesini terk edecek mallar veya Türkiye Gümrük Bölgesine girecek ve Türkiye Gümrük Bölgesinde hareket edecek olan eşyalar için taşıyıcı işletmeler **Özet Beyan** vermekle mükelleftir.

Özet Beyan, gümrük işlemine konu olan malın, ilgili temel gümrük rejimine tabi tutulmadan önce taşıyıcı işletme veya temsilcisi tarafından yapılması gereken bir gümrük işlemi şeklinde tanımlanabilir.

Gümrük İşlemleri ve Aşamaları

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracat sürecinde Gümrük Mevzuatıyla yakından ilişkili olabilecek pasif adımlar şunlardır:

- İhracatçı sıfatının kazanılması
- İhracat için malların hazırlanması
- İlgili belgelerin hazırlanması
- Malların sevk aracına teslimi
- Gümrüklemenin yapılması
- İhracata yönelik sonuç işlemlerinin yapılması
- İhracattan kaynaklanan kambiyo taahhütlerinin kapatılması

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracat sürecindeki aktif adımlar da şu şekilde açıklanabilir:

- Pazar ve müşterinin bulunması
- Müşteriyle detayların görüşülmesi ve pazarlıkların yürütülmesi
- Müşteriyle anlaşmanın sağlanması
- Akreditifin tarafımıza bildirilmesi (eğer ödeme yöntemi akreditifliyse)

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracata Yönelik Belgelerin Hazırlanması

Gümrük Mevzuatıyla ağırlıklı olarak doğrudan ilişkili olan “İhracata Yönelik Belgelerin Hazırlanması”, “Gümrüklemenin Yapılması” ve “İhracata Konu Olan Malların Sevk Aracına Teslimi” aşamaları koordineli bir şekilde birlikte gerçekleştirilir.

İhracatçı Tarafından Türkiye’de Gümrükleme İşlemlerinde Kullanılacak Belgeler

İhracatçı Tarafından İthalatçı Ülkede Gümrüklemede Kullanılacak Belgelerin Hazırlanması

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

Türkiye’de Gümrük Mevzuatına göre gümrükleme sürecinde ihracatta aşağıdaki belgeler işlem görür. Bunlar:

- Gümrük Beyannamesi
- Türkçe Fatura
- Türkçe Çeki Listesi
- İhracata konu olan ülkeyle Türkiye arasında Serbest Ticaret Anlaşması veya Gümrük Birliği Anlaşması varsa ilgili Dolaşım Belgesi

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracatçı tarafından hazırlanacak ve varış ülke- sinde ithalatçının gümrüklemede kullanacağı belgeler:

- İlgili Taşıma Belgesi (Konşimento, CMR, CIM, Havayolu Konşimentosu veya FIATA Makbuzu)
- İngilizce Fatura
- İngilizce Çeki Listesi
- Menşe Şahadetnamesi
- İhracata konu olan ülkeyle Türkiye arasında Serbest Ticaret Anlaşması veya Gümrük Bir- liği Anlaşması varsa ilgili Dolaşım Belgesi

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracata Yönelik Gümrüklemenin Yapılması

İhracat sürecinde yine ihracata yönelik gümrüklemenin yapılması aşaması tamamıyla Gümrük Mevzuatı içerisinde yer alan bir konudur.

Bu aşama ihracat temelli ilgili gümrük rejimi çerçevesinde ihracatçı tarafından doğrudan temsil ile kendisi tarafından ya da ihracatçıyı dolaylı temsil ile temsil eden ilgili Gümrük Müşavirleri tarafından gerçekleştirilir.

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracata Konu Malların Sevk Aracına Teslimi

İhracata konu olan eşyanın taşınmasıyla ilgili tüm sorumluluklar **taşıyıcı işletme tarafından üstlenilir.**

İhracata konu olan mal denizyolu ile sevk edilirse ilgili taşıma senedi **konşimentodur**. İhracata konu olan mal karayolu ile sevk edilirse ilgili taşıma senedi **CMR'dir**. İhracata konu olan mal demiryolu ile sevk edilirse ilgili taşıma senedi **CIM** belgesidir. İhracata konu olan mal havayolu ile sevk edilirse ilgili taşıma senedi Havayolu **Konşimentosudur**.

Uluslararası Ticarete İhracat Süreci ve Aşamaları

İhracata Yönelik Sonuç İşlemleri

İhracat sürecinde sonuç işlemi ise şunlardır:

- KDV iadelerinin alınması veya mahsuplaşılması
- Eğer kullanılmışsa Türk-Eximbank taahhütlerinin kapatılması
- Eğer kullanılmışsa Dahilde İşleme Rejimi (DİR) ile ilgili taahhütlerin kapatılması
- Eğer kullanılmışsa Hariçte İşleme Rejimi (HIR) ile ilgili taahhütlerin kapatılması.

Uluslararası Ticarete İthalat Süreci ve Aşamaları

Uluslararası Ticarete İthalat Süreci ve Aşamaları

İthalat sürecinde Gümrük Mevzuatıyla yakından ilişkili olabilecek pasif adımlar şunlardır:

- İthalatçı Sıfatının Kazanılması
- İthalatla İlgili Ön Araştırmanın Yapılması
- İthalatla İlgili Belgelerin Gelmesi ve Teslim Alınması
- İthalatla İlgili Malların Gelmesi ve Teslim Alınması
- İthalata Yönelik Gümrüklemenin Yapılması
- İthalattan Kaynaklanan Kambiyo Taahhütlerinin Kapatılması

Uluslararası Ticarete İthalat Süreci ve Aşamaları

Aktif adımlar da şunlardır:

- Tedarikçi Niteliğindeki Potansiyel İhracatçıların Bulunması
- Potansiyel İhracatçılarla Detayların Görüşülmesi ve Pazarlıkların Yapılması
- İhracatçı ile Anlaşmanın Sağlanması
- Eğer ödeme yöntemi akdeditifliyse Akreditifin Açılması

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

İhracat Kavramı ve İçeriği

4458 Sayılı Gümrük Kanununa göre Türkiye toprakları, karasuları, iç suyolları ve hava sahası Türkiye Gümrük Bölgesi olarak tanımlanır. Türkiye'nin siyasi sınırı aynı zamanda Gümrük Sınırı (Hattı)'dır.

Ancak Gümrük Sınırı kavramından sadece Türkiye'nin siyasi sınırları anlaşılmalıdır. Gümrük Sınırı kavramı daha geniş bir anlama sahip olup aslında aşağıdaki detayları da kapsar. Bunlar:

- Türkiye'nin Siyasi Sınırı
- Serbest Bölgeler
- Diplomatik Alanlar

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Gümrük Mevzuatı açısından incelendiğinde, ihracat kavramının üç temel özelliğinin bulunduğu anlaşılacaktır.

Bunlar;

- Yapılan işlemlerin ilgili mevzuata (İhracat Rejimi) uygun yapılması,
- Fiili İhracatın gerçekleşmesi (intaç),
- İhracattan kaynaklanan kambiyo taahhüdünün kapatılması

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Özellikleri Açısından İhracat Çeşitleri

İşlem özellikleri temel alınarak ihracat türleri aşağıdaki gibi açıklanabilmektedir:

- Özellik Arz Etmeyen İhracat
- Ön İzne Bağlı İhracat
- Kayda Bağlı İhracat
- Konsinye İhracat
- Yurtdışı Fuar ve Sergilere Katılım ve İhracat
- İthal Edilmiş Malın İhracatı
- Serbest Bölgelere Yapılacak İhracat

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

- Bağlı Muamele veya Takas Yoluyla Yapılacak İhracat
- Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracat
- Transit Ticaret
- Bedelsiz İhracat
- Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında İhracat

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

İhracat Rejimi ve Gümrük İşlemleri

4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nda İhracat Rejimiyle ilgili hükümlere yer verilmiştir.

İhracat Rejiminin işlemleri ve uygulanmasıyla ilgili temel düzenlemeler de Gümrük Yönetmeliği'nde bulunmaktadır.

Sözü edilen kanun ve yönetmeliğe ek olarak ihracat Rejimiyle ilgili uygulamaya dönük çok sayıda Tebliğ, Genelge, Kararnameler gibi Gümrük Mevzuatının ilgili bölümünü oluşturan kanuni metinler de mevcuttur.

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

4458 Sayılı Gümrük Kanununa göre ihracatta **beyan**, içinde bulunulan şartlara göre aşağıdaki şekillerde yapılabilmektedir.

Bunlar:

- Yazılı Beyan,
- Sözlü Beyan,
- Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla beyan
- Eşya sahibinin ilgili eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla beyan.

İhracat Sürecinde Gümrük İşlemleri

İhracat Rejiminin uygulanabilmesi için gümrükleme sürecinde mutlaka aşağıdaki temel belgelere ihtiyaç duyulur ve bu belgeler şunlardır:

- Gümrük Çıkış Beyannamesi
- Türkçe Fatura
- Türkçe Çeki Listesi

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Uluslararası ticaret ve işletmeler açısından ithalat bir uluslararası tedarik faaliyetidir.

İthalat Çeşitleri

Gümrük Mevzuatı incelendiğinde ithalat kavramı aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

Bunlar;

- Bedelli İthalat
- Bedelsiz İthalat
- İzne Bağlı İthalat
- Geçici İthalat

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Bedelli ithalat kesin bir ithalat olup Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine tabidir.

Bu tür ithalatın sonucunda ithalata konu olan mal, serbest dolaşımdaki mal statüsüne sahip olur.

Bedelsiz ithalat yürürlükteki Kambiyo Mevzuatına göre ithalattan kaynaklanan kambiyo taahhütlerinin doğmadığı ithalat türü olarak tanımlanabilir.

Bu İthalat Türkiye'ye getirilen hediyeler, ticari örf ve adetlere uygun olarak ihracatçı ülkeden bedelsiz gönderilen parçalar, fireler ile garantili olarak ithal edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları konusunda gündeme gelmektedir.

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

İzne bağlı ithalat kamu ahlakı, kamu düzeni veya kamu güvenliği, insan, hayvan ve bitki sağlığının korunması veya sınai ve ticari mülkiyetin korunması amaçlarıyla ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde alınan önlemlerin kapsamına giren malların ilgili merciin izniyle gerçekleştirilmesidir.

Geçici ithalat aslında ithalata konu olan mala yönelik Serbest Dolaşıma Giriş Rejiminin uygulanmamasıdır. Bu durumda ithalata konu olan eşya kesinlikle serbest dolaşımdaki mal statüsünü kazanmamaktadır.

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi Kapsamında İthalat ve Gümrük İşlemleri

Genel anlamda ithalat, kesin nitelikte gerçekleştirilirse Gümrük Mevzuatı açısından işlemler Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi çerçevesinde uygulanır.

Gerçekleştirilen işlemler açısından özelliği olmayan, yapılan işlemler sonucunda serbest dolaşıma giren (millileşen) mallara yönelik ithalat kesin ithalat olarak tanımlanabilir.

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Kesin ithalatın üç temel özelliği vardır:

- Yapılan işlemlerin ilgili mevzuata (Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi) uygun gerçekleştirilmesi,
- Fiili İthalat şartlarının yerine getirilmesi,
- İthalattan kaynaklanan kambiyo taahhüdünün kapatılması

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

Kesin ithalat kapsamında ilgili eşyanın Serbest Dolaşıma Rejimine tabi tutulması dijital ortamda bilgisayar veri işleme teknikleriyle yapılmaktadır. Ancak söz konusu Serbest Dolaşıma Giriş Rejiminin uygulanabilmesi için, gümrükleme sürecinde mutlaka aşağıdaki temel belgelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu belgeler:

İthalat Sürecinde Gümrük İşlemleri

- **Gümrük Beyannamesi,**
- İthal Eşyasına Ait Gümrük **Kıymet Bildirim Formu**
- İngilizce Orijinal Fatura (Commercial Invoice)
- İngilizce Orijinal Çeki Listesi (Packing List)Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin)
- **Dolaşım Belgesi (EUR-1 veya A.TR)**
- **İlgili Taşıma Belgesi**
- Sigorta Poliçesi
- Ödeme yöntemini ve ilgili giderleri gösteren banka yazısı
- Şartlara göre ilgili diğer belgele

Giriş

- Gümrük Rejimine konu olan tarafın **beyan**da bulunması ön şarttır.
  - 4458 Sayılı Gümrük Kanununa göre beyan, aşağıdaki yöntemlerle yapılabilir. Bunlar;
    - Yazılı Beyan,
    - Sözlü Beyan,
    - Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla beyan,
    - Eşya sahibinin ilgili eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla beyan

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

İhracat Rejim beyanını verebilmek için aşağıdaki belgelerle ilgili Gümrük İdaresine başvurması gerekir.

Bu belgeler;

- Gümrük Çıkış Beyannamesi
- Türkçe Fatura
- Türkçe Çeki Listesi
- İlgili Diğer Belgeler

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

Gümrük Çıkış Beyannamesi

Ticaret Bakanlığının 24.05.2019 tarihinde Gümrük Yönetmeliği'nde yaptığı değişiklikle ihracat beyannameleri ile uluslararası düzenlemelerden kaynaklanan yükümlülüklerden ya da Bakanlıkça belirlenecek durumlardan kaynaklı olarak kâğıt ortamında onaylanması gerekenler dışındaki ekli belgeler gümrük idaresine kâğıt ortamında ibraz edilmemesi kararlaştırılmıştır.

Basılı haldeki kâğıt ortamında bulunan gümrük beyannameleri bu kararla birlikte dijital ortama taşınmıştır.

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

Türkçe Çeki Listesi

İhracat Rejiminde gümrükleme sürecinde kullanılan belgelerden biri de Türkçe Çeki Listesidir.

Bu belge aslında taşıyıcı araca yüklenen ve ihracata konu olan malın; koli, paket, rulo ve kutu gibi mastır ambalajlama çeşitlerine göre adetlerinin belirtildiği ve içeriğinin açıklandığı bir paketleme bilgi detaylarını kapsayan liste olarak tanımlanabilir.

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

İhracat Rejiminde Kullanılan İlgili Diğer Belgeler

A.TR Dolaşım Belgesi: A.TR bir Dolaşım Belgesidir ve Türkiye'nin 1999 yılında imzaladığı Pan Avrupa Akdeniz Menşe Kümülyasyon (PAAMK) Sistemi anlaşması ile İhracat Rejiminde gümrükleme sürecinde ilgili Gümrük İdaresince onaylanan bir belge niteliğine kavuşmuştur.

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

İhracat Rejiminde Kullanılan İlgili Diğer Belgeler

EUR-1 Dolaşım Belgesi: EUR-1 de diğer bir Dolaşım Belgesidir ve Türkiye'nin 1999 yılında imzaladığı Pan Avrupa Akdeniz Menşe Kümülasyon (PAAMK) Sistemi anlaşması ile İhracat Rejiminde gümrükleme sürecinde ilgili Gümrük İdaresince onaylanan bir belge niteliğine kavuşmuştur.

İstisnai koşullar dışında ihracata konu olan ülke ile Türkiye arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA) varsa EUR-1 Dolaşım Belgesi gümrükleme sürecinde onay görür ve belgenin ilk nüshası ilgili STA ülkesine diğer belgelerle birlikte ihracatçı tarafından gönderilir.

İhracat Rejimi ve Temel Unsurları

İhracat Rejiminde Kullanılan İlgili Diğer Belgeler

- İnsan Tüketimine Uygunluk ve Gıda Güvenliği Raporu
- Bitki Sağlık Sertifikası
- İhracatı Ön İzne Bağlı Ürünlerin İhracatına Yönelik İzin Belgesi
- Aflatoksin Raporu
- Borsa Tescil Beyannamesi
- C13 Analiz Belgesi
- Ekspertiz Raporu
- Veteriner Şahadetnamesi

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Temel Unsurları

BEYAN ile Serbest Dolaşıma Giriş Rejimini başlatır.

- Serbest Dolaşıma Giriş Rejiminin uygulanabilmesi için temel belgeler:
  - Gümrük Beyannamesi
  - İthal Eşyasına Ait Gümrük Kıymet Bildirim Formu
  - İngilizce Orijinal Fatura (Commercial Invoice)
  - İngilizce Orijinal Çeki Listesi (Packing List)
  - Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin)
  - Varsa ilgili Dolaşım Belgesi
  - İlgili Taşıma Belgesi
  - Ödeme yöntemini ve ilgili giderleri gösteren banka yazısı
  - Sigorta Poliçesidir

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Temel Unsurları

Gümrük Beyannamesi

Türkiye'ye giriş veya Türkiye'den çıkış yapacak olan eşyanın gümrük işlemlerinin yapılabilmesi için, bu eşya ve yaptığınız dış ticaret işlemi hakkında gümrük idaresine detaylı bir bildirimde bulunduğunuz **BEYAN**dır.

Bu bilgiler şunlardır:

- Malın **GTİP** numarası,
- Malın cinsi ve gümrük beyannamesinin koşullara göre açıklaması,
- Ambalaj türü ve adedi,
- Brüt ve net ağırlıklar,
- ABD Doları cinsinden malın **CIF** ve **FOB** değerleri.

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Temel Unsurları

İthal Eşyasına Ait Gümrük Kıymet Bildirim Formu

İthalatçı veya temsilcisi tarafından doldurulur. Bu form ile aslında ithalata konu olan mal ile ilgili tüm giderler detaylı bir şekilde açıklanmaktadır

İngilizce Orijinal Fatura

Serbest Dolaşıma Giriş Rejiminde gümrükleme sürecinde kullanılan orijinal İngilizce fatura Türkiye'deki ithalatçının yurtdışındaki tedarikçisi (ihracatçısı) tarafından kendisine gönderilen dosyadaki belgelerden biridir.

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Temel Unsurları

- İngilizce Orijinal Fatura
- İngilizce Çeki Listesi
- Menşe Şahadetnamesi

Uluslararası ticarete konu olan malın **ekonomik milliyetidir**

NEDEN ÖNEMLİDİR?

- **İlgili Taşıma Belgesi:** CMR, Konşimento, Havayolu Konşimentosu, CIM
- **Banka Transfer Bildirim Formu**
- **Diğer...**

Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi ve Temel Unsurları

Diğer Belgeler

Bu belgelerin bazıları:

- A.TR Dolaşım Belgesi
- EUR-1 Dolaşım Belgesi
- İnsan Tüketimine Uygunluk ve Gıda Güvenliği Raporu
- Bitki Sağlık Sertifikası
- Kontrol Belgesi
- Veteriner Şahadetnamesi'dir

Dahilde İşleme Rejimi ve Temel Unsurları

DİR geçici ithalat temelli ve **ekonomik etkili bir gümrük rejimidir**. Daha önce çeşitli amaçlar doğrultusunda açıklandığı gibi; DİR aslında **ihracatın teşvik ve geliştirilmesi** kapsamında geçici ithalata imkan sağlayan, ithalata konu olan girdinin tamamının ihracata konu olan işlenmiş nihai üründe kullanılmasını şart koşan ve işlenmiş ürünün ihracatını zorunlu kılan uygulamaları kapsamaktadır.

ŞARTLI MUAFİYET SİSTEMİ - GERİ ÖDEME SİSTEMİ

Dahilde İşleme Rejimi ve Temel Unsurları

- **Şartlı Muafiyet Sistemi:** Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) veya izni (Dİİ) kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan ve serbest dolaşımda bulunmayan hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinin, **Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik firmalarca, ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, vergisi teminata bağlanmak suretiyle ithal edilmesi ve ihracat taahhüdünün gerçekleşmesini müteakip, alınan teminatın ilgili mükellefe iade edilmesidir.**

Dahilde İşleme Rejimi ve Temel Unsurları

- **Geri ödeme sistemi;** DİİB kapsamında serbest dolaşıma giren hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinden elde edilen işlem görmüş ürünün ihracı halinde, ithalat esnasında alınan vergilerin ilgili **mükellefe geri ödenmesidir.**

Hariçte İşleme Rejimi ve Temel Unsurları

Hariçte İşleme İzin Belgesinin alınması için **Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğüne veya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine** başvurmaları gerekmektedir.

Değerlendirmede iki temel kriter önemlidir.

- Geçici ihracat eşyasının işlem görmüş ürünlerin üretiminde kullanıldığıının tespitinin mümkün olması,
- Türkiye Gümrük Bölgesindeki (serbest bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarlarının olumsuz etkilenmemesi.

Gümrük Antrepo Rejimi ve Temel Unsurları

Gümrük Antrepoları **Genel Antrepo** ve **Özel Antrepo** olarak iki temel gruba ayrılırlar. Ayrıca *Genel Antrepolar* ile *Özel Antrepolar* da kendi içerisinde farklı tipler çerçevesinde açıklanabilir.

Genel Antrepo

- A Tipi Antrepo
- B Tipi Antrepo
- F Tipi Antrepo

Özel Antrepo

- C Tipi Antrepo
- D Tipi Antrepo
- E Tipi Antrepo

Geçici İthalat Rejimi ve Temel Unsurları

Geçici ithalatla ilgili düzenlemeler:

Gümrük Kanunu - GÜMRÜK Yönetmeliği ve **ATA Karnesi Sözleşmesi**

Geçici İthalat Rejimine konu olabilen eşyalar ve mal grupları;

- Sergi, Fuar, Toplantı ile Benzeri Etkinliklerde Teşhir Edilecek Mallar
- Mesleki Malzemeler ve Eşyalar
- Ambalajlar, Konteynırlar, Numuneler ve Ticari Bir İşlem İçin Gelen Mallar
- İmalat Amacıyla Geçici İthal Edilen Mallar
- Bilimsel, Eğitsel-Kültürel Amaçlarla İthal Edilen Eşyalar
- Yolcu Zati Eşyası İle Sportif Amaçlı Eşyalar
- Turistik Tanıtım Malzemeleri ve Eşyaları
- Sınır Ticareti Kapsamında İthal Edilen İlgili Eşyalar
- İnsani Amaçlarla İthal Edilen İlgili Eşyalar
- Hayvanlar

Geçici İthalat Rejimi ve Temel Unsurları

ATA KARNESİ SÖZLEŞMESİ

İlgili malın söz konusu ülkede geçici kabulünü temin etmesidir. Bu nedenle ATA Karnesi sayesinde **gümrük işlemleri ve prosedürleri son derece kolaylaşmakta** olup gereksiz yere para ve zaman kayıpları engellenmektedir.

Her bir ülkenin resmi olarak görevlendirildiği beyan edilen kefil kuruluşlar vasıtasıyla yürütülmektedir. Türkiye’de bu konuda yetkili olan kefil kuruluş **TOBB (Türkiye Odalar Borsalar Birliği)**’dur. Türkiye’de yetkili kefil kuruluş TOBB söz konusu yetkisin ilgili ticaret ve sanayi odaları vasıtasıyla kullanır.

Transit Rejimi ve Temel Unsurları

Transit Rejiminin uygulanabilmesi için mutlaka koşullara uygun bir şekilde dijital ortamda (**NCTS Sistemi**) rejim beyanının yapılması gerekir. Ancak 4458 sayılı Gümrük Kanununa göre aşağıda listelenen belgeler de transit beyanı dışında beyan işlevi görürler. Bu belgeler;

- *TIR Karnesi,*
- *Kullanım işlevine göre ATA Karnesi,*
- *Kuvvetlerin Statüsüne Dair Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasındaki Sözleşme ile öngörülen Form 302 belgesi,*
- *Posta yoluyla gönderimlerde ilgili posta belgeleri,*
- *Yönetmelik ile belirlenecek hallerde, demiryolu ile taşımada CIM Taşıma Belgesi, büyük konteynırlar ile taşımada TR Transfer Notu, havayolu ve denizyolu ile taşımada eşya manifestosu belgesi.*

Transit Rejimi ve Temel Unsurları

Transit Rejiminin uygulanabilmesi için mutlaka koşullara uygun bir şekilde dijital ortamda (**NCTS Sistemi**) rejim beyanının yapılması gerekir.

- **Teminat** verilmesi gerekir
- Bilgisayarlı Transit Sisteminde (NCTS) işlemler gerçekleştirilirken ortaya çıkan temel unsurlar:
  - Transit Beyanı
  - Hareket Referans Numarası(MRN)
  - Transit Refakat Belgesi(TRB)
  - Beklenen Varış Kaydı Mesajı(ARR)
  - Varış Bilgi Mesajı
  - Kontrol Sonuçları Mesajı

TIR Sözleşmesinin Kapsamı

- Türkiye, halihazırda 70 ülke ile ikili uluslararası karayolu taşımacılığı anlaşmaları imzalamıştır. Anılan anlaşmalar ve bu anlaşmalara bağlı olarak imzalanan protokoller gereği ikili, transit, dönüş yükü ve üçüncü ülke taşımalarında geçiş (izin) belgeleri kullanılmaktadır.
- TIR Taşımalarının başlangıç ve bitişi arasındaki yolculuğun bir kısmı Karayolu ile yapılmak şartı ile, bir akit tarafın hareket noktasındaki gümrük idaresinden bir diğer ya da aynı akit tarafın varış noktasındaki gümrük idaresine kadar bir veya daha fazla sınır arasında aktarma edilmeksizin Karayolu taşıtları, taşıt dizileri veya konteynerlarla eşya taşınmasıdır.
- Gümrük transit sistemi Uluslararası ticarete mal hareketini Gümrük mührü altında mümkün mertebe kolaylaştırmak amaçlı planlanmış olup, gerekli gümrük güvenliğini sağlar ve bunu transit ülkelere garantiler.
- Bu sistemin elverişli bir şekilde işleyebilmesi için söz konusu formalitelerin ne gümrük idareleri için çok ağır ne de taşımacılık operatörleri ve acentalar için çok karmaşık bir yapıda olmaması gerekir.
- Dolayısıyla gümrük idareleri ihtiyaçları ve taşımacılık operatörleri ihtiyaçları arasında bir ihtiyaçlar dengesi kurulmalıdır.

İlgili Tanımlar

- **TIR TAŞIMACILIĞI:** TIR Sözleşmesi ile saptanan TIR sistemi altında eşyaların bir hareket noktasındaki gümrük idaresinden bir varış noktası gümrük idaresine taşınmasını,
- **TIR İŞLEMİ:** TIR taşımacılığının bir akit ülkenin hareket veya giriş gümrük idaresiyle varış veya çıkış gümrük idaresi arasında gerçekleştirilen kısmı
- **TIR İŞLEMİNİN BAŞLAMASI:** Karayolu taşıtının veya konteynerın yükü ve TIR Karnesi ile birlikte hareket veya giriş gümrük idaresine sunulması ve gümrük idaresince Tır karnesinin kabul edilmesini
- **TIR İŞLEMİNİN SONA ERMESİ:** Karayolu taşıtının yükü ve tır karnesi ile birlikte varış veya çıkış noktasındaki gümrük idaresine sunulmasını
- **TIR İŞLEMİNİN İBRASI:** TIR İşleminin varış noktası gümrük idaresine eşyanın tam ve eksiksiz olarak teslim alınması ve tır karnesi giriş çıkış yapraklarının verilerle karşılaştırılarak karşılaştırılması ,
- **TAŞIT DİZİSİ:** Karayolunda bir ünite olarak hareket eden bağlı taşıtları,
- **Tır Karnesi Hamili:** Kendisine TIR Karnesi verilen ve hareket gümrük idaresine eşyayı TIR Rejimine tabi tutma isteğini belirten bir TIR Karnesi formunda adına beyanda bulunulan kişi

İlgili Tanımlar

- **HAREKET GÜMRÜK İDARESİ:** Yükle ilgili TIR Taşımacılığının başladığı yerdeki akit taraflardan birine ait gümrük idaresini,
- **YOL BOYU GÜMRÜK İDARESİ:** Bir karayolu taşıtının TIR Taşımacılığı sırasında giriş ya da çıkış yaptığı akit taraflardan birine ait gümrük idaresini
- **ÇIKIŞ GÜMRÜK İDARESİ:** Tır karnesi kapsamında eşya taşıyan taşıtın akit ülkede çıkışta uğradığı son gümrük idaresini,
- **GİRİŞ GÜMRÜK İDARESİ:** Tır Karnesi hımayesinde eşya taşıyan taşıtın akit taraflardan birinde uğradığı ilk gümrük idaresini
- **VARIŞ GÜMRÜK İDARESİ:** Yükle ilgili TIR taşımacılığının sona erdiği yerdeki akit taraflardan birine ait gümrük idarelerini
- **AĞIR veya HAVALELİ EŞYA:** Ağırlığı, boyutları veya nitelikleri bakımından kapalı bir karayolu taşıtı ile taşınamayan, yükün özelliği itibariyle gümrük idaresi tarafından bölünmesine imkan olmadığı kanaatine varılan yüklü durumdaki ölçü ve ağırlıkları dolayısıyla özel yük taşıma izin belgesi ile karayolunda taşınması mümkün olan her türlü eşya.

TIR Sistemi ve Ortak Transit Rejimi

Karayolu Taşımacılığında Gelenekçi Yaklaşım

- **Uluslararası karayolu taşımacılığı sırasında;**
  - ✓ Mallar bir yada birden fazla devletin kara sahasından geçmekte
  - ✓ Her devletin gümrük makamları tarafından ulusal kontrolleri ve prosedürleri uygulanmakta,
  - ✓ Bu kontrol ve prosedürler ülkeden ülkeye değişmekte,
  - ✓ Her ülkede farklı şekilde yükün muayenesi ve mallar transit geçerken oluşması muhtemel gümrük ve vergileri için ulusal güvenlik önlemleri uygulanmaktadır.
- Her ülke transit geçişinde uygulanan bu işlemler, uluslararası taşımacılıkta hatırı sayılır **masraflara, gecikmelere, engellemelere ve zaman kaybına** sebebiyet verir.

TIR Sisteminin Amacı

- Taşımacılık yapan firmaların karşılaştıkları güçlükleri azaltmak,
- Gümrük idaresinde geleneksel ulusal prosedürlerin yerine uluslararası kontrol sistemlerinin kullanılması olanağını sunmak,
- Her devletin mallarının nakli esnasındaki gelirini etkin olarak korumak,
- Sınır geçişlerini kolaylaştırıp olası gecikmeleri azaltmak,
- Taraf olan ülkeler arasında gerçekleşecek kombine taşımacılık faaliyetlerini kolaylaştırmak,

TIR Sisteminin Avantajları

Gümrük İdaresi açısından

- Ulusal prosedür gereklerini azaltır.
- Mühür ve dış koşul muayenesi ile yetinilir.
- İş gücü gereksinimi azaltır
- Ulusal garanti ve dökümantasyonau ortadan kaldırır.
- Tek belge ile -tır karnesi- taşımacılığa olanak sağlar.

Lojistik Firmaları ve Taşıyıcılar Açısından;

- Sınırlarda daha az engelleme ile karşılaşılır.
- Ulusal prosedür uygulamasında yaşanacak gecikmeleri azaltır
- Maliyeti azaltır,
- Gümrük kontrollerinden kaynaklanan engelleri kaldırır
- Aynı zaman da Konteynerlar için de kullanılabilir

Dış Ticaret Firmaları Açısından;

- Gecikmeleri azaltır,
- Maliyeti azaltır.

TIR KARNESİ

- TIR Sistemi himayesinde mal taşımacılığının uluslararası garantisinin varlığının ispatını göstermektedir.
- IRU, Tır Yönetim Kurulunun(TIREXB) gözetiminde tır karnelerini basan ve bunları imzalanan karşılıklı anlaşma şartları çerçevesinde ulusal kefil kuruluşlara dağıtan tek yetkilendirilmiş kurumdur.
- Her ulusal kefil kuruluş da ülkesindeki taşıyıcılar arasında imzaladıkları taahhütname koşulları doğrultusunda TIR Karnelerini dağıtır.
- Uluslararası kuruluşun ve TIR Karnesini dağıtan kefil kuruluşun isimleri, damgaları ve imzalarını taşıyan ve taşıyıcı tarafından doğru doldurulmuş geçerli bir TIR Karnesinin sunumu tek başına garantinin geçerliliği ve varlığının kanıtıdır.
- TIR Karneleri kefil kuruluş (ülkemizde TOBB) tarafından tır karne hamiline kotalar doğrultusunda verilir.
- TIR Karneleri verilirken belirlenen 60 günlük geçerlilik süresi TIR Karnesinin kapak sayfasının 1 numaralı hanesine yazılmak ve bu süre içinde ilk hareket noktasındaki gümrük idaresinde işlem görmek zorundadır.
- Tır karnesinin geçerlilik süresi hiçbir şekilde uzatılamaz.

TIR KARNESİ

- İlk hareket gümrük idaresinde işlem gören Tır karnesi varış noktasındaki son gümrük idaresinde tır işleminin tamamlanmasına değin geçerliliğini korur.
- Kefil kuruluşun garantisinin geçerli olabilmesi için,Tır karnesinin TIR Sözleşmesi hükümlerine uygun ve doğru olarak düzenlenmiş olması gerekir.
- Bir TIR taşıması toplamda en fazla 4 hareket ve varış gümrük idarelerini kapsayabilir.
- TIR Karnesinin volet-1 yaprağı ve yeşil renkli volet-2 yapraklarınının 2 no.lu bölümüne sadece hareket gümrük idareleri,12 no.lu bölümüne varış gümrük idareleri ve o gümrük idaresine boşaltılacak eşya miktarı”koli,kap,adet” yazılmalıdır.bu hanelere giriş veya çıkış gümrük idareleri yazılmamalıdır.

TIR KARNESİ

- TIR Karnesi; Hareket ülkesinde veya TIR Karnesi sahibinin ikamet ettiği veya yerleştiği ülkede verilir.
- Ön yüzü İngilizce olmak kaydıyla tamamı Fransızca basılmıştır.
- Geçerlilik süresi TIR Karnesinin Ticaret Odasından alınmasından itibaren 60 gün olarak belirlenmektedir. Bu süre hiçbir şekilde uzatılmamaktadır.

TIR Sisteminin Gelişim Süreci

- Tır transit sistemi üzerinde çalışmalar II. Dünya savaşından sonra UN/ECE himayesinde başladı.
- İlk Tır antlaşması 1949 da az sayıda Avrupa ülkesi tarafından imzalandı,1960 yılında yürürlüğe girdi.
- Bu antlaşma değişen gümrük ve taşımacılık ihtiyaçlarına cevap vermek, teknik ilerlemeleri uygulamak ve deneyimlerden yola çıkarak 1975' de tekrar gözden geçirilmiştir ve 1978 de yeni tır sözleşmesi yürürlüğe girmiştir.
- Orjinal TIR Sistemi üzerinde değişiklikler yapılmasının bir diğer nedeni de yeni bir taşımacılık tekniğinin 'konteynerlerin' ortaya çıkmasıdır.
- Ayrıca Avrupa demiryolu taşımacılığında kullanılan dahili konteyner ve karayolu demiryolunda kullanılan swap-body nin kullanılmaya başlanması da bu değişikliğe ön ayak olmuştur.

TIR Sisteminin Gelişim Süreci

- Tüm bu yeni Kombine taşımacılık teknikleri TIR rejiminin artık sadece karayolunda değil, tüm taşımacılık operasyonlarından **en az birinin karayolu ile olması şartı ile** demir, iç su yolu ve hatta deniz taşımacılığını da kapsayacak şekilde genişlemesine neden olmuştur.
- 65 ülke tır sözleşmesine taraf iken; Afganistan, Endonezya, Uruguay, Kanada, Şili, Bosna Hersek, Güney Kore, Cezayir ve ABD taraf olmasına rağmen TIR sisteminin gerekliliklerini uygulamamaktadırlar.
- Sözleşmeyi imzalamış olmak TIR Sisteminin uygulanması için yeterli değildir.
- Sistemin uygulanabilmesi için o ülkenin kefil kuruluşunun **TIR Sözleşmesinde belirtilen şartlara göre yetkilendirilmesi** gerekmektedir.

TIR İDARİ KOMİTESİ

- Sözleşmenin en üst merci olan kuruluştur.
- Sözleşmenin akit taraflarından oluşur ve senede 2 defa Cenevre'de UNECE'nin himayesinde toplanır.
- Temel işlevi; sözleşmedeki değişiklikleri onaylamak,
- Tüm ülke yetkili makam ve ilgili uluslararası organizasyonlara sistemin işleyişiyle ilgili bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla toplanmaktadır.

Wp.30- Taşımacılıkla İlgili Gümrük Sorunları alışma Grubu

- TIR İdari komitesinin çalışmalarını desteklemek ve hazırlamak
- Senede 2 ya da 3 defa Cenevre'de toplanılır
- Sözleşmenin belirli hükümlerine dair yorumlar getirir. Yorumlar akit taraflara yasal yükümlülükler getirmez.
- Yorumlar TIR İdari Komitesine üzerinde karar verme ve onay amaçlı gönderilir.

Ortak Transit Rejimi, T1 ve T2

- **Ortak Transit Rejimi**; 1987 yılında imzalanan Ortak Transit Sözleşmesine taraf olan AB ve EFTA üyesi ülkeler arasında eşyanın gümrük vergilerinin askıya alınarak taşındığı sistemdir.
- Bu taşıma işlemi 2005 yılından itibaren “Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi” (NCTS) adı verilen sistem ile elektronik mesajlar kullanılarak beyan ve takip edilmektedir.
- Ülkemiz, 1 Aralık 2012 tarihinde **Ortak Transit Sözleşmesine** katılarak, **NCTS** uygulamasına dahil olmuş ve taşımacılık sektörü açısından Avrupa Birliği’ne entegre olmuştur.
- Sistem halihazırda Türkiye ile birlikte 35 ülke tarafından kullanılmaktadır.

Ortak Transit Rejimi, T1 ve T2

Ortak Transit Rejiminin Faydaları

- Hem taşıma maliyetinde indirim hem de araç giriş-çıkış veya gümrükte bekleme sürelerinin azalması nedeniyle **zaman tasarrufu** sağlanmaktadır. Bunların dışında transit işlemlerinin her safhası hem gümrük idaresi hem asıl sorumlu tarafından sistem üzerinden takip edilebildiği için **güvenli bir sistemdir**. Diğer avantajlarını şu şekilde özetlemek mümkündür:
- Daha az bürokrasi,
- Basitleştirilmiş işlemler,
- Sınır geçişlerinde hız ve kolaylık,
- Teslimat süresinin kısalması,
- Sevkiyat takibi,
- Maliyet avantajı,
- Rekabet,
- Hareket noktasından varış noktasına kesintisiz taşıma,
- Kağıtsız Ortam,
- Teminat Kolaylığı,

Ortak Transit Rejimi, T1 ve T2

- **Ortak Transit Rejimi;** Ortak Transit Sözleşmesi kapsamındaki taşımalara (AB-EFTA-Türkiye arasındaki taşımalar) uygulanmakta olup, eşyanın topluluk statüsüne göre T1, T2, T2F gibi rejim kodları kullanılır.
- Ortak Transit Rejimi kapsamında Türkiye'den bir AB ve/veya EFTA ülkesine yapılacak karayolu taşımasında; örneğin Kars'tan açılacak T1 beyannamesi ile Londra ya da Oslo'ya kadar eşyanın tek beyan ve tek teminat ile taşınması mümkündür.

Ayrıca;

- Alt taşıyıcı kullanıldığı durumlarda da bu sistem kullanılabilir.
- TIR aracı için 1'den fazla T1 açılabilir. Böylelikle birden çok gümrük idaresine boşaltma yapma imkanına sahip olunabilir.

Ortak Transit Rejimi, T1 ve T2

- T1 ve T2 kodları eşyanın hangi statü altında taşındığını belirten kodlardır.
- Buna göre; **T1**, Avrupa Birliği dışı eşya için ortak transit rejimini kapsayan transit beyanını gösterirken, **T2**, Avrupa Birliği eşyası için ortak transit rejimini kapsayan transit beyanı için kullanılır.
- Kısaca, **T1** AB dışı eşyaların taşınması halinde, **T2** AB eşyası taşınması halinde kullanılır.
- Bu sistem ayrıca; ülkemizin tüm limanlarına gelen, serbest dolaşımda olmayan eşyanın taşınmasında kullanılan ve iç gümrüklere sevk edilen Konteyner taşımalarında gerekli olan **TR**, beyanları için de kullanılabilir.

Ortak Transit Rejimi, T1 ve T2

- Ortak Transit rejimine tabi tutulan eşyanın gümrük vergileri askıya alınır.
- Doğabilecek **gümrük vergileri** ile diğer vergilerin ödenmesini sağlamak üzere bir teminat verilir.
- Teminat, tek bir transit işlemini kapsayan bireysel teminat şeklinde olabileceği gibi basitleştirilmiş usullerin uygulandığı durumlarda birden fazla transit işlemini kapsayan kapsamlı teminat olabilir.
- Teminat, hareket gümrük idaresine nakit olarak yatırılabilirdiği gibi, **bir kefil tarafından** teminat idaresine de yatırılabilir.
- Ülkemizde bu alanda faaliyet gösteren bazı firmalar;
- TOBB UND LOJİSTİK YATIRIM A.Ş
- OREGON Teknoloji Hizmetleri A.Ş

Giriş

Gümrük işlemlerinin bir kısmı genel yaklaşıma uymamakta, taşıdığı özel niteliğine bağlı olarak amacı veya gerçekleştirilme şekli farklılık gösterebilmektedir.

Bu işlemler arasında,

- temel amacı gümrük veya dış ticaret mevzuatının uygulanması olmayan **fikrî ve sınai hakları korumaya** ilişkin gümrük işlemleri;
- gümrük muafiyeti(istisnası) kapsamında basitleştirmelere tabi **yolcu ve posta-hızlı kargo** eşyasına yönelik işlemler;
- **sınır ticareti,**
- **çevrenin korunması ve güvenlik odaklı** gümrük işlemleri ile tasfiye işlemleri

Fikri ve Sınai Haklarının Korunması

Fikri ve Sınai Haklarının Korunması

Patent: Belirli bir yerde ve sürede; buluşun üçüncü kişiler tarafından üretilmemesi, satılamaması, kullanılamaması ve ithal edilememesini temin eden geçici bir tekel hakkıdır. Yirmi yıl süreyle koruma altındadır.

Faydalı Model: Ülkesel ve küresel seviyede öncekine göre yenilik taşıyan ve sanayiye uygulanabilen buluşların, belirli bir süre sahibine üretim ve pazarlama tekeli sağlayan hakkıdır. On yıl süreyle koruma altındadır.

Marka: Bir kişiye ait mal ve hizmetleri, başka kişilere ait mal ve hizmetlerden ayırmaya yarayan sözcük, şekil, harf, sayı veya eşyanın şekli ya da ambalajı şeklindeki göstergelerdir. On yıl koruma altındadır ve bu süre tekrarlanabilir.

Fikri ve Sınai Haklarının Korunması

Endüstriyel Tasarım: Bir eşyanın tamamına ya da belirli bir kısmına ait çizgiler, şekiller, renkler, biçimler, dokular ya da süslemeler gibi duyuşal olarak algılanabilen unsurlarının meydana getirdiği görsel şeklidir. Beş yılda bir tekrarlanmak üzere toplam yirmi beş yıl koruma altındadır.

Coğrafi İşaret: Belirli bir yörede ya da bölgede ün salmış ve o yöre ya da bölgeyle özdeşleşmiş eşyaya ilişkin göstergelerdir. Yenilenmek şartıyla sınırsız süre koruma altındadır.

Fikri ve Sınai Haklarının Korunması

Entegre Devre Topografyası: Ticari satış amacıyla üretilen, elektronik devre oluşturan ve bunların dizilişini gösteren, en az bir aktif elemanı olan bağlantılı unsurların bir kısmının ya da tamamının bir yüzeyde bir araya getirilmiş ara veya son şeklidir. On yıl koruma altındadır.

Yenilikçi Bitki Islahı: Bitkilerin biyolojik ve genetik yapısının değiştirilerek yeni veya farklı bitki elde etmek amacıyla yapılan ıslahtır. Yirmi beş(ağaç, asma, patates için otuz) yıl koruma altındadır.

Fikri ve Sınai Haklarının Korunması

Fikrî ve Sınai Mülkiyet Haklarını Korunmasına İlişkin Gümrük İşlemleri

Gümrük Kanununa göre fikrî ve sınai haklar mevzuatı çerçevesinde koruma altına alınan hakların ihlali halinde eşyanın alıkonulması veya gümrük işlemlerinin durdurulmasına yönelik gümrük işlemleri, **başvuru nedeniyle** veya **re'sen (kendiliğinden)** tespit edilmesi şeklindeki iki gerekçeyle yerine getirilmektedir.

Yolcular ve Posta-Hızlı Kargo Taşımacılığı

Yolculara ait veya posta-hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen eşyanın **muafiyet sistemine** veya **standart bir vergilendirme** rejimine tabi tutulması genel kabul gören milletlerarası yaklaşımdır.

Bu kapsamdaki eşyanın;

- ticari nitelik taşımaması,
- kullanım amacının kişisel-ailevi olması,
- gerçek kişilere gönderilmesi,
- gümrük kıymetinin belirli tutarı aşmaması

şartıyla **vergilendirilmemesi** ya da **tek** ve **maktu** vergiye tabi tutulması ve gümrük işlemlerinin olağan gümrük işlemlerine göre kolaylaştırılarak hızlandırılması bu yaklaşımın temel birleşenlerdir.

Yolcu İşlemleri

Türkiye’de uygulanan gümrük mevzuatına göre yolcu işlemlerinin konusunu; **yolcu eşyası, özel kullanıma mahsus taşıtlar, nakit** ve nakde çevrilebilen unsurlar ile **ziynet eşyası** oluşturmaktadır.

Gümrük kıymeti **150 Euro**’yu geçmeyen eşya, gümrük vergilerinden **istisnadır**.

Yolcuların kendi kullanımlarına mahsus ticari mahiyette olmayan kişisel eşyası, hediye etmek amacıyla getirdikleri ve gümrük kıymeti **430 Euro**’yu geçmeyen eşyası da muafiyet kapsamındadır.

DİKKAT: Yolcu eşyasının yolcunun beraberinde olması şart değildir; tüketim maddesi dışındaki eşya yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra gelebilir.

Yolcular ve Posta-Hızlı Kargo Taşımacılığı

Posta ve Hızlı Kargo İşlemleri

Posta-kargo yoluyla gelen ve serbest dolaşıma girecek eşyanın niteliği kural olarak; **önemli değeri olmayan, gümrük vergilerinden muaf olan ya da ticari olmamakla birlikte vergileri ödenmek suretiyle ithal edilebilen eşya** şeklindedir.

- Yolcunun beraberinde **getiremediği** eşyası gelişinden bir ay önce veya en fazla üç ay sonra posta hızlı kargo yoluyla ve **30 kilogram** sınırına tabi olmadan getirilebilmektedir.
- **İthali yasak** eşyanın ise posta-kargo yoluyla da serbest dolaşıma sokulması **mümkün değildir.**

Sınır Ticareti

Sınır ticareti; sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyi görece düşük olan sınır illerinde yaşayanların günlük ihtiyaçlarını daha ucuz ve kolay yoldan, sınır komşusu olan ülkelerden karşılama amacıyla yapmalarına izin verilen özel dış ticaret şeklidir.

Sınır ticaretine ilişkin gümrük işlemlerinin yerine getirilmesi ve sınır ticareti merkezlerinin denetimi konusunda **Ticaret Bakanlığı** yetkilidir. Sınır ticaretinin il düzeyinde uygulanmasından ise, **Valiler** sorumlu tutulmuştur.

Sınır Ticaretinin üç önemli unsuru:

İl - Eşya- Kıymet

Çevre ve Güvenlik

Gümrük idarelerinin **sadece gelir idaresi olma görevi bulunmamaktadır.**

Günümüzde gümrük idarelerinin; çevrenin, canlı türlerinin, genelde kamu sağlığının ve özel olarak da tüketicilerin korunması ile güvenliğin sağlanmasına yönelik önemli görevleri bulunmaktadır.

YEŞİL GÜMRÜK GİRİŞİMİ

Çevre ve Güvenlik

Yeşil Gümrük Girişiminin paydaşlarını,

- Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (INTERPOL),
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP),
- Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC),
- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO),
- Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ)

ve

- çevre konulu çok taraflı düzenlemelerin mevcut sekretaryaları oluşturmaktadır.

Çevre ve Güvenlik

Çevre odaklı gümrük işlemleri:

- CITES Belgesi
- Cartagena Protokolü
- Rotterdam Sözleşmesi
- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü
- Kalıcı Organik Kirleticilere ilişkin Stockholm Sözleşmesi
- Basel Konvansiyonu
- Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR)

Gümrük idarelerinin bu düzenlemeler bakımından **görevi**, belge kontrolü ile ekli listelerde yer alan eşyaya göre gümrük idaresine beyan edilen eşya bakımından bir kısıtlama veya yasaklama olup olmadığını tespit etmek şeklindedir.

Milletlerarası Güvenlik ve Gümrük İşlemleri

İhracat kontrollerinin kaynağını

- Birleşmiş Milletler örgütünün ambargo kararı ile
- Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması,
- Biyolojik ve Toksin Silahlar Sözleşmesi ile
- Kimyasal Silahlar Sözleşmesi

gibi ülkeleri bağlayan uluslararası düzenlemeler oluşturmaktadır.

Çevre ve Güvenlik

İhracat kontrollerinin önemli bir kısmı kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesine ilişkin uluslararası düzenlemelerden kaynaklanmaktadır.

- Kitle imha silahları,
- **çift kullanımlı eşya,**
- bunların üretiminde kullanılan hammadde,
- ara madde ve teknoloji ihracat kontrollerinin konusunu oluşturmaktadır

Tasfiye İşlemleri

Tasfiye edilecek eşyaya ilişkin işlemler sadece gümrük idaresi tarafından yerine getirilir. Tasfiye işlemleri esas itibariyle Gümrük Kanununda düzenlenmiştir.

Tasfiye İşlemleri

Tasfiye Edilecek Eşya

Gümrük Kanunu uyarınca, şartların gerçekleşmesi halinde;

- yolcu beraberli eşya ambarlarında bekleme süresi dolan eşya,
- süresi içinde gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmayan eşya,
- fikri ve sınai hakların korunması çerçevesinde tasfiye kararı verilen eşya,
- süresi içerisinde alınmayan tahlilden arta kalan numunelik eşya,
- beyannamesi tescil edilmesine rağmen süresi içinde işlemleri tamamlanmayan eşya,

Tasfiye İşlemleri

- gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesine ilişkin beyannamenin tescilinden sonra otuz gün içinde işlemleri bitirilmeyen antrepoda bulunan eşya,
- antrepo sayımlarında fazla çıkan eşya,
- gümrüğe terk edilen veya gümrüğe terk edilmiş sayılan eşya,
- posta gönderileri ile gelen ve tasfiye edilebilecek duruma gelen eşya,
- çabuk bozulma ve telef olma tehlikesine maruz bulunan veya saklanması masraflı ve külfetli olan eşya, genel düzenleyici işlemlerle ithali yasak olan eşya ile

Tasfiye İşlemleri

- İthalî belli kuruluşların vereceği ve gümrük idaresine ibrazı veya beyanı zorunlu olan lisans, izin, uygunluk belgesi veya bu belgeler yerine geçen bilgiye bağlı olan eşya,
- özet beyan fazlası eşya ile
- kanunlarında Gümrük Kanununa göre tasfiye edileceği belirtilen eşya ve
- Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda belirtilen hollere konu olan eşya hakkında

tasfiye işlemleri yerine getirilir

Tasfiye İşlemleri

Tasfiye Yolları

Tasfiye işlemlerinde kullanılan yollar ise;

- ihale yoluyla satış,
- yeniden ihraç amaçlı satış,
- perakende satış,
- kamu kuruluşları ile özel kanunlarla kurulan vakıf ve derneklere tahsis,
- imha ve özel yollar

olarak belirlenmiştir

Tasfiye İşlemleri

Tahsis:

Tasfiye Yönetmeliğine göre, özelliği itibariyle belirli kamu kurum ve kuruluşlarının kullanabileceği eşyanın ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere bedelsiz olarak verilmesidir

Özel yolla tasfiye:

Tasfiye Yönetmeliğine göre, tasfiye edilecek eşyanın, belirli bir bedel karşılığında kamu kurum ve kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere satılmasıdır

Giriş

Gümrük kavramı, bir ülkenin egemenlik sahasına giren veya bu sahadan çıkan eşyaya uygulanacak vergiyi, bu vergiyi koyan idareyi ve vergi konusu eşyanın sınır kapılarında ülkeye giriş çıkışının denetlendiği yeri ifade etmek amacıyla çerçeve bir kavram olarak kullanılmaktadır.

Gümrük vergileri de esas itibariyle vergi türlerindedir.

Kendine has maddi ve şekli özellikleri sebebiyle gümrük vergileri, Vergi Usul Kanunu'nda değil, **Gümrük Kanunu**'nda düzenlenmiştir

Giriş

Gümrük vergileri kavramı, birden fazla vergiyi kapsayan **çerçeve** bir kavram niteliğindedir.

Gümrük vergisi ile eş etkili diğer vergiler:

- ilave gümrük vergisi,
- ithalatta alınan katma değer vergisi,
- ithalatta alınan özel tüketim vergisi,
- tek ve maktu vergi,
- dampinge karşı vergi,
- sübvansiyona karşı telafi edici vergi

ve

- dahilde işleme rejimi kapsamında ihracatta alınan telafi edici vergidir

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Vergilendirme yetkisi, devletin en temel egemenlik yetkilerinden biridir.

Vergi, Anayasanın 73. maddesinde bir ödev olarak ifade edilmiştir.

İlgili madde uyarınca;

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır.”

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

4458/8. (Değişik: 18/6/2009-5911/1 md.)

a) “Gümrük vergileri” deyimi, ilgili mevzuat uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü;

İthalat vergileri, eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri, tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ithalatta alınacak vergileri ve diğer mali yükleri ifade etmektedir.

İhracat vergileri, eşyanın ihracatında ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükleri, tarım politikası veya tarım ürünlerinin işlenmesi sonucu elde edilen bazı ürünlere uygulanan özel düzenlemeler çerçevesinde ihracatta alınacak vergileri ve diğer mali yükleri ifade etmektedir.

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Gümrük vergilerinin hesaplanmasında üç faktör dikkate alınır:

- **Eşyanın Değeri**
- **Uygulanacak gümrük tarifesi**
- **Eşyanın menşei**

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Gümrük Vergilerinin Hesaplanmasında Etkili Olan Faktörler

Eşyanın gümrük kıymeti, Gümrük Yönetmeliği'nin 45 ilâ 50. maddelerinde belirtilen kıymet tespit yöntemlerinin sırasıyla uygulanması suretiyle tayin ve tespit olunur.

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

İthal eşyasının gümrük kıymeti deyimi, eşyanın gümrük vergisinin hesaplanmasına esas teşkil edecek değerini belirtir.

Bu yöntemler;

- satış bedeli yöntemi,
- aynı eşyanın satış bedeli yöntemi,
- benzer eşyanın satış bedeli yöntemi,
- indirgeme yöntemi,
- hesaplanmış kıymet yöntemi
- son yöntem

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Tarife, malların sınıflandırılmasına ve bir mal sınıfı için geçerli olan vergi oranlarının bileşimine verilen addır.

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP)

Malın menşei, malın üretildiği yeri ya da hangi ülkeye ait olduğunu gösteren bilgidir.

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Gümrük Vergilerinde Vergilendirme İşlemleri

Vergilendirme işlemleri genel olarak dört aşamada incelenir. Bunlar:

- Tarh,
- tebliğ,
- tahakkuk

ve

- tahsil aşamalarıdır.

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Gümrük Vergilerinde Vergilendirme İşlemleri

Verginin tarhı, vergi alacağıнын kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idari muameledir.

Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

Gümrük Vergilerinin Tanımı ve İçeriği

Gümrük Vergilerinde Vergilendirme İşlemleri

Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir.

Verginin tahsili ise verginin kanuna uygun surette ödenmesidir.

Aksine hüküm bulunmadıkça, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarih, beyannamenin tescil edildiği tarihtir.

Gümrük Vergilerinde Yükümlülük

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 3/11 maddesine göre **yükümlü** deyimi, gümrük yükümlülüğünü yerine getirmekle sorumlu bütün kişileri; aynı kanunun 3/8-b maddesi uyarınca gümrük yükümlülüğü deyimi ise yükümlünün gümrük vergilerini ödemesi zorunluluğunu ifade etmektedir.

Gümrük mevzuatında öngörülen tasarruflar ve işlemler, kişinin kendisi tarafından gerçekleştirilebileceği gibi temsilcisi aracılığıyla da yerine getirilebilir.

Doğrudan - Dolaylı Temsil

Gümrük Vergilerinin ve Ek Mali Yüklerin Sınıflandırılması

Gümrük Vergisi

Gümrük vergisi, gümrüğe tabi olan ticari eşyanın ülkeler arasında yer değiştirmesi sonucunda ticari eşyanın miktarı ya da değeri üzerinden alınan bir tür vergi olarak tanımlanmaktadır.

Gümrük vergisinin konusu, dış ticaret işlemlerine konu taşınabilir eşyadır.

Taşınmaz mallar ile hizmetler gümrük vergisinin konusunu oluşturmaz.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

İlave Gümrük Vergisi: İlave gümrük vergisi, ilk olarak 2011 yılında tekstil ve hazır giyim ürünlerinde uygulanmaya başlayan, sonrasında pek çok farklı sektör ve ürün grubuna yaygınlaştırılan bir korumacılık uygulamasıdır.

Müstakil bir vergi değildir.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

Tek ve Maktu Vergi:

Ticari mahiyette olmayan vergiye tabi eşyalardan belli bir miktarın üzerinde değeri olanların posta ya da hızlı kargo yoluyla ülkeye sokulması durumunda tahsil edilen bir vergidir.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

İthalatta Alınan Katma Değer Vergisi:

Katma Değer Vergisi, her türlü eşya ithalatı ve ithal edilen eşyalar için yurtdışından temin edilen hizmetler üzerinden alınan bir yayılı muamele vergisidir

varış ülkesi ilkesi

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

İthalatta Alınan Özel Tüketim Vergisi:

Özel tüketim vergileri, ekonomik sürecin üretim ve dağıtım aşamalarında veya bunlardan sadece birinde, konulan istisna ve muafiyetler dışında, genel tüketim vergisinden farklı olarak tek tek belirtilen mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilerdir.

Özel tüketim vergisini doğuran olay ithalatta, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na göre **gümrük yükümlülüğünün doğması**, ithalat vergilerine tâbi olmayan işlemlerde ise **gümrük beyannamesinin tescilidir**.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

Dampinge Karşı Vergi ve Sübvansiyona Karşı Telafi Edici Vergi:

Damping, firma kaynaklı haksız rekabet unsuru iken sübvansiyon devlet kaynaklı haksız rekabet unsurudur.

Sübvansiyon, menşee veya ihracatçı ülkenin fayda sağlayan, doğrudan veya dolaylı mali katkısını veya GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) 1994'ün XVI. maddesi çerçevesinde herhangi bir gelir veya fiyat desteğidir.

Damping, firma kaynaklı haksız rekabet unsuru iken sübvansiyon devlet kaynaklı haksız rekabet unsurudur.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

İhracatta Alınan Telafi Edici Vergi:

İhracatta alınan telafi edici vergi, dahilde işleme rejimi kapsamında yer almaktadır.

Dikkat: İthalat ve ihracat bölgesi farklı olduğunda ortaya çıkar.

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Diğer Vergiler

Gümrük Vergisi ile Eş Etkili Mali Yükler:

Gümrük vergisine eş etkili diğer mali yükler ifadesi, vergiler dışında kalan fon, ücret, kesinti, harç, katılma payı, katkı payı vb. herhangi bir ad altında alınan tüm parasal değerleri içeren bir anlam taşımaktadır.

Toplu konut fonu, kaynak kullanımını destekleme fonu, tütün fonu, ek fon, çevre katkı payı, telafi edici vergi, TRT bandrol ücreti gibi yükler, gümrük vergilerine eş etkili mali yükler arasında gösterilebilir.

Giriş

Vergi kapsamında yer alan konuların vergi dışına çıkarılmasına **istisna**, belli kişi ya da kurumların vergi dışına çıkarılmasına ise **muafiyet** denilmektedir.

Gümrük muafiyet ve istisnaları başta Gümrük Kanunu olmak üzere diğer bazı kanunlarda da düzenlenmiştir.

Gümrük vergisine eş etkili diğer vergiler bakımından gümrük muafiyet ve istisnalarına yer veren diğer kanunlardan konumuz açısından en önemli ikisi Katma Değer Vergisi Kanunu ve Özel Tüketim Vergisi Kanunu'dur

Gümrük Muafiyet ve İstisnalarının Tanımı ve İçeriği

Vergi muafiyet ve istisnaları, vergi teşvikleri ve vergi harcamaları konularıyla yakından ilişkilidir. Ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerine ulaşmada özel sektörün katkısını sağlamak, müteşebbislerin yatırım, ihracat ve benzeri ekonomik faaliyette bulunma arzularını güçlendirmek amaçlarıyla devletin kullandığı araçlara **teşvik** denilmektedir.

Vergi harcaması ise vergiye tabi olması gerekirken devletin çeşitli ekonomik ve sosyal sebeplerle vergi muafiyetleri, istisnaları ve indirimleri gibi benzer uygulamalar yoluyla vazgeçtiği vergi gelirleri olarak açıklanmaktadır.

Gümrük Muafiyet ve İstisnalarının Tanımı ve İçeriği

Gümrük muafiyetleri,

- tam-kısmi,
- şartlı-genel,
- süreli-süresiz

ve

- ekonomik etkili olan-ekonomik etkili olmayan
- şeklinde türlere ayrılabilir.

Gümrük Muafiyet ve İstisnalarının Tanımı ve İçeriği

- **Tam muafiyet**, gümrük vergilerinin tamamının muafiyet kapsamına alınması iken
- **kısmi muafiyet** tahsil edilmesi gereken verginin tamamına değil belirli bir kısmına muaflık tanınmasıdır.
- Gümrük Kanunu'nun 167. maddesinde sayılan muafiyetler tam muafiyet niteliğindedir.
- Kısmi muafiyet ise Gümrük Kanunu'nun 128. maddelerinde geçici ithalat rejimi içerisinde düzenlenmektedir

Gümrük Kanunu'nda Düzenlenen Muafiyet ve İstisnalar

Şartlı Muafiyetler

Gümrük Kanunu'nun 79 vd. maddelerinde düzenlenen,

- serbest dolaşımda olmayan eşyaya transit,
- antrepo,
- şartlı muafiyet sistemi kapsamında dahilde işleme,
- gümrük kontrolü altında işleme

ve

- geçici ithalat rejimlerinin uygulanmasıdır.

Gümrük Muafiyet ve İstisnalarının Tanımı ve İçeriği

- Gümrük muafiyetinin belirli süreler için uygulanmasına **sürelî gümrük muafiyeti**,
- herhangi bir süre belirtilmeksizin tanınan gümrük muafiyetine ise **süresiz gümrük muafiyeti** denir.

Gümrük muafiyetleri ve istisnaları Gümrük Kanunu'nda yer alabileceği gibi özel bazı kanunlarda da yer alabilir.

Bazı yazarlar, Gümrük Kanunu'nda düzenlenen muafiyet ve istisnaları genel muafiyetler; diğer kanunlarda düzenlenen gümrük muafiyet ve istisnalarını ise özel muafiyetler olarak adlandırmaktadır.

Gümrük Muafiyet ve İstisnalarının Tanımı ve İçeriği

- Dahilde işleme rejimi ve geçici ithalat rejimi uygulamalarında olduğu gibi yatırımların, ihracatın, turizmin teşvik edilmesi gibi ekonomik amaçlarla yapılan muafiyetlere **ekonomik etkili gümrük muafiyetleri**;
- Ev eşyası, şahsi eşya muafiyetleri, diplomatik muafiyetler gibi uygulanmasında ekonomik yarar umulmayan muafiyetlere ise **ekonomik etkili olmayan gümrük muafiyetleri** denir

Gümrük muafiyetleri ve istisnaları Gümrük Kanunu'nda yer alabileceği gibi özel bazı kanunlarda da yer alabilir.

Bazı yazarlar, Gümrük Kanunu'nda düzenlenen muafiyet ve istisnaları genel muafiyetler; diğer kanunlarda düzenlenen gümrük muafiyet ve istisnalarını ise özel muafiyetler olarak adlandırmaktadır.

Gümrük Kanunu'nda Düzenlenen Muafiyet ve İstisnalar

Muafiyet; Gümrük Kanunu'nda bir şartlı muafiyet başlığı altında, 79 vd. maddelerde bir de muafiyet ve istisna başlığı altında 167. maddede düzenlenmiştir.

Şartlı Muafiyet

Genel Muafiyetler

Gümrük Kanunu'nda Düzenlenen Muafiyet ve İstisnalar

Genel Muafiyetler

Gümrük Kanunu'nun gümrük muafiyet ve istisnalarını içeren genel maddesi 167. maddedir.

Gümrük muafiyet ve istisnaları Gümrük Kanunu'nun 167. maddesinde oldukça ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Fakat Gümrük Kanunu'nun 167. maddesinde muafiyet olarak sayılan durumlardan bazıları aslında istisnadır. Kanun muafiyet ve istisnaları ayırım yapmaksızın bir arada saymıştır. Gümrük Kanunu, muafiyet ve istisna terimlerini ayırt etmeksizin birbirinin yerine geçmek üzere kullanmıştır.

Gümrük Kanunu'nda Düzenlenen Muafiyet ve İstisnalar

- Cumhurbaşkanınının zat ve ikametgahı için gelen eşya muafiyeti
- Diplomatik muafiyet
- Milli savunma ve iç güvenlik ile ilgili gelen eşya muafiyeti
- Yolcu muafiyetleri
- Posta ve hızlı kargo muafiyeti
- Gerçek kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulacak şahsi eşya muafiyeti
- Cumhurbaşkanınca belirlenecek kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından ticari gaye güdülmemek ve amacı doğrultusunda kullanılmak üzere ithal edilen eşya muafiyeti
- Bir ticari faaliyetin yürütülmesi ile bağlantılı ithal eşya muafiyeti

Gümrük Kanunu'nda Düzenlenen Muafiyet ve İstisnalar

- Ulaştırımacılıkta kullanılan eşya muafiyeti
- Bilgi materyali ithalinde muafiyet
- Cenaze ile ilgili eşyanın ithalinde muafiyet
- Malul ve engelli kişilere tanınan muafiyetler
- Kriz hali sebebiyle ithal edilecek eşya muafiyeti
- Türkiye'de düzenlenen uluslararası spor müsabakalarında kullanılmak üzere getirilen eczacılık ürünleri muafiyeti

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

Muafiyet ve istisna kavramları yalnızca gümrük vergileri ile ilgili kavramlar olmadığı için pek çok kanunda ve hatta uluslararası antlaşma metinlerinde muafiyet ve istisna içeren hükümler bulunmaktadır.

- İthalatta alınan katma değer vergisi,
- ithalatta alınan özel tüketim vergisi gibi gümrük vergisine eş etkili olan diğer vergilere uygulanan muafiyet ve istisnalar gözden geçirilecektir.

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

Katma Değer Vergisi Kanunu'nda sayılan gümrük istisnaları şunlardır:

- Mal ve hizmet ihracatında istisna
- Araçlar, kıymetli maden ve petrol aramaları ile teşvik belgeli yatırımlarda istisna
- Taşımacılık istisnası
- Diplomatik istisnalar
- İthalat istisnası
- Sosyal ve askeri amaçlı istisnalar ve diğer istisnalar

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nda Düzenlenen Gümrük İstisnaları

Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nda istisna düzenlemeleri, madde 5 ve devamında yer almıştır.

Kanunda sayılan istisnalar;

- ihracat istisnası,
- diplomatik istisna

ve

- diğer istisnalar şeklinde üç kısımda incelenmiştir

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

İhracat istisnası: Bu Kanuna ekli listelerin yurt dışındaki bir müşteriye (ikametgâhı, işyeri, kanuni ve iş merkezleri yurt dışında olan alıcılar ile yurt içinde bulunan bir işletmenin, yurt dışında faaliyet gösteren şubelerine) teslimi (Türkiye gümrük bölgesine çıkarılması); Kanuna ekli III ve IV sayılı listelerdeki malların gümrüksüz satış mağazalarında satılmak üzere bu mağazalara veya bunların depolarına teslimi vergiden müstesnadır.

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

Diplomatik istisna: Bu Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı listelerde yer alan malların, karşılıklı olmak kaydıyla yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve uluslararası anlaşmalarla vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşlar ve bunların diplomatik haklara sahip mensupları tarafından kendi ihtiyaçları için ilk iktisabı, ithali veya bunlara teslimi ile ev sahibi hükümet anlaşmaları veya ülkemizin taraf olduğu diğer anlaşmalar çerçevesinde Türkiye'deki uluslararası kuruluşlar ve bunların yönetici kadrolarında görev yapan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan mensupları tarafından Türkiye'de görevde buldukları süre içinde kendi ihtiyaçları için ilk iktisabı, ithali veya bunlara teslimi vergiden müstesnadır.

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

Diğer istisnalar: Özel tüketim vergisinden diğer istisnalar Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 7. maddesinde sayılmıştır.

- I sayılı listede yer alan malların, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı'na teslimi;
  - 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre petrol arama ve istihsal faaliyetlerinde kullanılmak üzere bu faaliyetleri yapanlara teslimi;
- ve

Diğer Kanunlarda Düzenlenen Gümrük Muafiyet ve İstisnaları

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca tasfiyelik hale gelenlerinin tabii afetler, bulaşıcı hastalıklar ve benzeri olağanüstü durumlarda genel ve özel bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyelere, köylere ve bunların teşkil ettikleri birliklere bedelsiz teslimi ile
- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 16/A maddesi uyarınca tasfiyelik hale gelenlerinin bu bentte sayılanlara bedelsiz teslimi özel tüketim vergisinden müstesnadır

İtiraz

İtiraz, idare hukukunda idari işlemin yetki, şekil, sebep, konu ve amaç unsurları yönünden hukuka aykırılığı ileri sürülerek, bu işlemin idarece bir kez daha incelenmesi talebini içeren bir yoldur.

Gümrük Kanununda düzenlenen itiraz ise yargı yoluna başvurmadan önce, gümrük idaresinin kararlarına ve diğer yürütülebilir tasarruflarına karşı kullanılması **zorunlu** olan bir başvuru oluşturmaktadır.

İtiraz

Gümrük idaresine yapılan itiraz da

- varsa hukuka aykırı işlemlerin kaldırılması ve hukuki durumun mevzuatına uygun şekilde yeniden tesisini sağlamakta;
- hukuka aykırılığın olmadığı hallerde ise gümrük idaresinin işlemine güven duyulmasını sağlamaktadır.

İtirazın Kapsamı

İtirazın Kapsamı Gümrük Kanununa göre

“Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri, cezalar ve idari kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçe ile itiraz edebilir. İdareye intikal eden itirazlar otuz gün içinde karara bağlanarak ilgili kişiye tebliğ edilir. İtiraz dilekçelerinin süresi içinde yanlış makama verilmesi halinde, itiraz süresinde yapılmış sayılır ve idarece yetkili makama ulaştırılır. İtirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir”

İtirazın Kapsamı

Gümrük Kanununda itiraz **zorunlu** bir başvuru yolu oluşturmaktadır.

İtirazın kapsamına ise gümrük idaresinin vergilendirme işlemlerinde yetkili olduğu gümrük vergileri, idari para cezaları ve ilgili düzenlemesinde itiraz edilebileceği belirtilen ya da itiraz edilemeyeceği yönünde bir belirleme içermeyen kararlar girmektedir.

İtirazın Usulü

İtirazın Usulü

Daha önceden belirtildiği üzere, gümrük vergileri ve idari para cezaları, ilgili kişilere gümrük idarelerince karar alınarak tebliğ edilmektedir.

Kendilerine tebliğ edilen kişiler ise bu kararlara karşı, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde bir üst makama, üst makam yoksa aynı makama verecekleri bir dilekçeyle itiraz edebilmektedirler.

İtirazın Usulü

Gümrük idaresi, olağan hallerde, yapılan itiraz başvurularını otuz gün içinde karara bağlamakta ve bu kararları da başvurana tebliğ etmektedir.

Bu sürenin bazı hallerde İdari Yargılama Usulü Kanununa göre aşılması mümkün olduğundan, böyle bir durum söz konusuysa süre dolmadan önce başvurana gerekçeleri ile gerekli görülen ek süre bildirilmektedir.

İtirazın Sonuçları

İtirazın Sonuçları

İtiraz başvurusu sonucunda, gümrük idaresi;

- başvurunu başka hukuki yollarla yönlendirebilmektedir,
- sükut edebilmektedir,
- süresi içinde yapılmayan ve itiraz kapsamına girmeyen konularda yapılan başvuruları usulden reddedebilmektedir,
- başvuru konusu itiraz kapsamına girmekle ve süresi içinde itiraz yapılmakla birlikte başvuruyu yerinde bulmayarak itirazı reddedebilmektedir
- itirazı kabul ederek mevzuatı dahilinde başvurunun gereğini yerine getirmektedir.

İtirazın Sonuçları

Gümrük idaresi kesin karar yerine ara karar almışsa yani verdiği cevap kesin değilse, başvuran bunu talebinin reddi sayarak dava açabilmekte veya gümrük idaresinin kesin bir cevap vermesini bekleyebilmektedir.

Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez.

Uzlaşma

Uzlaşma başvurusuyla, vergi dairesi ile vergi ödevlisinin; vergiler ile bunlara ilişkin cezalar üzerinde anlaşarak konuyu uyuşmazlık olmaktan çıkarması amaçlanmaktadır.

Böylece gümrük idareleriyle muhatap olan yükümlülere veya ceza muhataplarına;

- kanun hükümlerine yeterince nüfuz edemedikleri,
- kanun hükümlerini yanlış yorumladıkları
- veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu bir işleme ilişkin görüş farklılığı olduğu

gerekçeleriyle **henüz itiraz başvurusu yapmadıkları** gümrük vergileri ve idari para cezaları için gümrük idareleriyle uzlaşma hakkı tanınmıştır.

Uzlaşma Kapsamı

Gümrük idarelerince düzenlenen ek tahakkuk ve ceza kararı muhteviyatı alacaklar için yükümlü veya ceza muhatabı tarafından uzlaşma başvurusu yapılabilir.

Uzlaşmanın kapsamına;

a) Beyan ile gümrük idaresi tarafından yapılan tespit sonucunda belirlenen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen gümrük vergileri alacakları,

b) Gümrük idaresi tarafından tespit edilmesinden önce beyan sahibi tarafından bildirilen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen gümrük vergileri alacakları,

c) Bu Kanun ve ilgili diğer kanunlar uyarınca gümrük idaresi tarafından düzenlenen idari para cezaları, girer.

Uzlaşmanın Usulü

Uzlaşma başvurusu, yükümlünün kendisi, temsilcisi veya özel vekaletname verilmesi şartıyla gümrük müşaviri, veli ya da vasi veya aynı gümrük vergilerinin ödenmesinden yükümlü ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olması halinde gümrük müşavirleri ile iştirak halinde gümrük kabahati işlemleri nedeniyle haklarında ceza uygulananların her biri tarafından yapılabilmektedir

Uzlaşmanın Usulü

Bu amaçla uzlaşma başvurusu yapacak kişilerin, Gümrük Uzlaşma Yönetmeliğinin 3 No'lu ekinde yer alan forma uygun şekilde düzenleyecekleri dilekçeyle uzlaşmaya yetkili komisyonların sekretarya hizmetlerini yürütmekle görevli birimine; uzlaşma kapsamına giren, henüz itiraz başvurusu yapılmamış veya itirazı sonuçlanmamış olan alacakların tebliğ edildikleri tarih itibariyle on beş gün içinde şahsen verecekleri veya taahhütlü postayla gönderecekleri dilekçeyle başvurması gerekmektedir

Uzlaşmanın Sonuçları

Uzlaşma görüşmeleri sonucunda uzlaşma komisyonu, uzlaşma sonucunu toplantıya katılanlarca imzalanan bir tutanakla tespit etmektedir.

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde uzlaşma komisyonunun nihai teklifi uygun olarak tutanağa geçirilmekte ve bir nüshası başvurana verilmektedir.

Başvuran, itiraz süresi olan on beşinci günün mesai saati bitimine kadar komisyonun bu teklifini kabul ederse bu tarih itibariyle uzlaşma vaki olmuş sayılmaktadır.

Uzlaşmanın Sonuçları

Uzlaşmaya ilişkin toplantı sonucunda uzlaşma vaki olmamışsa bu husus; uzlaşma vaki olmuşsa uzlaşılan tutar ilgili gümrük müdürlüğüne gönderilmektedir

Uzlaşma sonucu üzerinde anlaşılan gümrük vergileri ve idari para cezalarının, uzlaşma tutanağının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödemesi gerekmektedir.

Diğer İdari Yollar

Diğer İdari Yollar

Gümrük idaresiyle gümrük işlemleri nedeniyle muhatap olan kişilerin Gümrük Kanununda düzenlenen itiraz ve uzlaşma dışında, kendi mevzuatına göre başvurabileceği başka yollar da bulunmaktadır.

Aşağıda bunlar arasında yer alan

- etik kurullara

ve

- kamu denetçisine başvuru hakları üzerinde durulacaktır.

Diğer İdari Yollar

Etik Kurullara Başvuru

Etik, kişi veya topluluk düzeyinde gerçekleşen davranışlarla ilgili iyi ya da kötü veya doğru ya da yanlış şeklinde bir değer yargısına ulaşılmmasını sağlayan ilkeler veya standartlar bütünüdür.

Kamu hizmetleri alanında etik, doğruların ve yanlışların, görev ve sorumlulukların sorgulanması ve yaşamın daha iyi sürdürülmesi noktasında işlev görmektedir

Diğer İdari Yollar

Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmasına ilişkin Kanun uyarınca;

- Kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkelerini Yönetmeliklerle belirlemek ve uygulamayı gözetmek,
- Etik davranış ilkelerinin ihlal edildiği iddiasıyla re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yaparak sonucu ilgili makamlara bildirmek,

Diğer İdari Yollar

- Kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak veya yaptırmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek olmak,
  - Gerektiğinde mal bildirimlerini incelemek,
  - Kamu görevlileri için hediye alma yasağının kapsamını belirlemek ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemek,
- şeklinde görev ve sorumlulukları olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuştur

Diğer İdari Yollar

Kamu Denetçisine (Ombudsmana) Başvuru

- Kamu denetçisi (ombudsman) “sözcü”, “temsilci” veya “başkaları için şikayet eden kişi” anlamına gelmektedir.
- Kamu denetçisi, kamu idaresinin kararları, eylemleri veya ihmalleri hakkında vatandaşlardan gelen itiraz ve şikayetleri incelemektedir.
- Kamu denetçisinin yetkisine yalnızca hukuka uygunluk değil, hakkaniyete uygunluk denetimi de girdiğinden, diğer hak arama yollarından bu yönüyle ayrılmaktadır

Diğer İdari Yollar

- Şikayet yoluyla başvuru hakkının konusu idari eylem ve işlemler ile idari tutum ve davranışlardır ve bunlar dolayısıyla bir menfaati ihlal edilen **gerçek ve tüzel kişiler** başvurabilmektedir.
- Başvuru için genel veya zorunlu idari başvuru yollarının **tüketilmesi** gerekmektedir.
- Telafisi güç veya imkansız zararların doğması ihtimali bulunan haller- de ise idari başvuru yolları tüketilmese dahi; mevzuatında açıkça “kesin” olduğu belirtilen işlemlere karşı doğrudan şikayet başvurusu yapılabilmektedir.

Diğer İdari Yollar

Kamu Denetçiliği Kurumu;

- Gönderme Kararı
- Tavsiye Kararı
- Ret Kararı
- Dostane Çözüm Kararı
- Karar verilmesine yer olmadığına dair karar

Yargı Yolu

Yargı yolu (dava), genel olarak, sübjektif bir hakkının ihlal edildiğini, tehlikeye atıldığını ya da kendisinden haksız bir talepte bulunulduğunu iddia edenlerin, dava hakkına dayanarak ilgili yargı yoluna başvurması ve hukuki koruma talep etmesidir.

Hukuk devletinin bir gereği olarak, dava hakkına dayanarak görevli ve yetkili mahkemeye başvuran kişilerin ileri sürdüğü iddia ve itirazlar hakkında mutlaka karar (hüküm) verilmesi şarttır.

Yargı Yolu

Gümrük İşlemlerinde Dava Konusu

Genel vergi hukukunda ve dolayısıyla gümrük işlemleri konusunda,

- gümrük idareleriyle muhatap olan kişilerin hatanın açık olduğu hallerde
- ihtirazı kayıtla beyan vermeleri gibi özel durumlarda yargı yoluna başvurma hakları bulunmaktadır.

Yargı Yolu

- Gümrük vergileri kapsamında değerlendirilen her türlü mali yükümlülük ve bunlara ilişkin idari para cezaları ile Gümrük Kanununa göre alınan diğer idari yaptırım kararlarının dava edilebilmesi için itiraz yolunun kullanılması ve sonrasında yargı yoluna başvurulması;
- bunların dışındaki konularda ise genel hükümlere göre dava açılması mümkündür.

Yargı Yolu

Gümrük İşlemlerinde Görevli ve Yetkili Mahkemeler

Görev, bir davanın konusuna aynı yargı kolunda yer alan ilk derece mahkemelerinden hangisinin bakacağını ifade eden hukuki kurumdur.

Kamu düzenine ilişkin kurum olması nedeniyle görev, yargılamanın her aşamasında ve bütün taraflarca dikkate alınmalıdır. Vergi ve benzeri mali yükümlüklere ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde görevli mahkeme vergi mahkemeleridir

Yargı Yolu

İdarenin genel ve düzenleyici işlemleri ise Danıştay'da dava konusu yapılabilmektedir.

Yetki ise dava konusu yapılan bir uyuşmazlığa bakmakla görevli mahkemelerden hangi yerdeki mahkemenin bakacağını gösteren hukuki kurumdur.

Yargı Yolu

İdare hukukunda yetkili mahkeme, yetki konusunda bir hukuki belirleme yapılmamış olmak şartıyla dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir.

İhtilaf konusu vergileri veya benzeri mali yükümlülükleri tarh ve tahakkuk ettiren; zam ve cezaları kesen, ödeme emrini düzenleyen, diğer ihtilaflarda dava konusu işlemi yapan yerdeki vergi mahkemesidir.

Yargı Yolu

İstinaf; ilk derece mahkemesinin kararı- nın hem hukukiyönden hem de maddî yönden denetime tâbi tutulduğu, ilk derece mahkeme ile temyiz incelemesi arasında yer alan ikinci derece denetim mekanizmasıdır.

Temyiz; istinaf mahkemelerince verilen ve konusu belirli bir tutarı aşan kararlarının hukuka ve usul kurallarına uygunluğunun Danıştay tarafından denetime tâbi tutul- duğu üst derece denetim mekanizmasıdır.

İstinaf ve *temyiz* mahkemelerin vermiş oldukları nihai kararların kesinleşmesini önleyen kanun yolları **olağan kanun yollarıdır**. Ayrıca kesinleşmiş hükümlere karşı tanınmış olan *kanun yararına temyiz (bozma)* ile *yargılamanın yenilenmesi* şeklinde **olağanüstü kanun yolları** vardır.

Yargı Yolu

gümrük idareleri tarafından vergiler ve para cezaları ile dava konusu yapılabilen kesin ve yürütülebilir işlemlerinin idari yargıda dava konusu yapılması halinde:

- uyuşmazlık konusunun parasal tutarına bağlı olarak, idare ve vergi mahkemeleri **ilk derece**;
- istinafa başvurulması halinde Bölge İdare Mahkemeleri **ikinci derece**
- ve temyiz yoluna başvurulması halinde de Danıştay **üçüncü derece** yargı merciini oluşturmaktadır.

Yargı Yolu

Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru

2010 yılında yapılan halk oylaması sonucunda bazı hükümlerinde değişiklik yapılan Anayasaya göre:

” Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır”

Yargı Yolu

Anayasa Mahkemesi incelemesi sonucu

- bireysel başvurular hakkında; *kabul edilebilir*,
- şartları taşımayan, başvuranın önemli bir zarara uğramadığı başvurular ile açıkça dayanaktan yoksun başvurular hakkında *kabul edilemez*,
- *bir temel hakkın ihlal edildiği veya bir temel hakkın ihlal edilmediği* yönünde karar vermektedir.

Başvuranın hakkının ihlal edilmediğine karar vermesi halinde başvuran hakkında *yargılama giderlerini karşılama ve disiplin para cezası* da kararda yer alabilmektedir.

Anayasa Mahkemesi; hakkın ihlal edildiğine karar vermesi halinde, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla dosyayı ilgili mahkemeye *gönderme* kararı almakta;

yeniden yargılamada hukuki yarar bulunmayan hallerde ise başvuran lehine *tazminata* karar vermektedir.

Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru üzerine verdiği kararlar kesindir ve yasama, yürütme ve yargı organları ile gerçek ve tüzelkisileri bağlamaktadır

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Sosyal düzen kuralları; din, ahlak, görgü ve hukuk kurallarını kapsamaktadır.

Bunlardan hukuk kuralları, ihlal edilmesi halinde uygulanacak olan devlet gücüyle desteklenmiş yaptırımları da içermesi nedeniyle diğerlerinden farklı nitelik taşımaktadır.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Hukuk kurallarının biçimsel-somut yönünü ise **mevzuat** (pozitif hukuk) oluşturmaktadır.

Mevzuat, bir ülkede yürürlükte olan kanun, tüzük, yönetmelik gibi düzenlemelerinin tümüdür.

Pozitif hukuk belirli bir zamanda ve yerde yürürlükte bulunan hukuk kuralları topluluğudur.

Hukuk kurallarına uymamanın karşılığında oluşan bir tepki olarak yaptırımlar, **cebri icra, tazminat, geçersizlik, müsadere, idari işlemin iptali ve cezadan** oluşmaktadır.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Suçlarda ve Kabahatlerde Kanunilik

Bir ihlalin suç veya kabahat oluşturması, cezalandırma siyasetini ve ihlalin ciddiyetine yönelik sosyal tepkiyi dikkate alan yasama organı tarafından çıkarılan bir kanunda böyle bir tanımlamanın (tipleştirmenin) yapılmış olmasına bağlıdır.

- ✓ **Tipleştirme:** Kanun koyucunun genel ve soyut kurallar koymasıştır.
- ✓ **Tipiklik:** Somut olayın soyut kurallara uygun olmasıdır.
- ✓ **Ceza Normu:** Hukuki anlamda “yap” ya da “yapma” şeklinde emir veya yasaklar ile bunlara uyulmaması halinde uygulanacak yaptırımları içeren davranış kurallarıdır.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Suç veya kabahat, esasında, yürürlükteki bir ceza normunun ihlaline bağlı olarak yapılan tanımlamadır.

Kanunlarında karşılığında adli yaptırım öngörülen ihlaller **suç**, idari yaptırım öngörülen ihlaller ise **kabahattir**.

Kabahatler, hukuk düzenini ihlal eden ve suçlara göre hafif nitelikte ihlaldir.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

- Kaçakçılık suçları **Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda**
- Gümrük kabahatleri ise **Gümrük Kanununda** düzenlenmiştir.

Gümrük ihlalleriyle ilgili olarak, somut olayın tespiti ile buna ilişkin yaptırımın yerine getirilmesi sırasında çeşitli biçimde uygulama bulan birçok düzenleme bulunmaktadır.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Suçlarda ve Kabahatlerde Sorumluluğun Esasları

Yapısal unsurları dikkate alındığında suçlar ve kabahatler;

- kanuni tanıma uygunluk (tipiklik) ve
- hukuka aykırılık şeklinde iki temel unsura sahiptir.

Tipe uygunluk ise

- maddi (objektif) unsur ve
- manevi (sübjektif) unsur şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Konu; haksızlığın tehlikeye attığı ya da zarar verdiği şeydir.

Fail ve Mağdur;

- Fail, suç ya da kabahat olarak tanımlanan ve emir veya yasak oluşturan kuralları ihlal eden gerçek kişidir. Fail, kanunun aradığı kusur yeteneğini haiz olan ve ihlali doğrudan doğruya veya iştirak halinde icrai veya ihmali hareketiyle gerçekleştiren kişidir.
- Bir suçla ya da kabahatle korunmak istenen hukuki yararın sahibi gerçek kişilere mağdur denilmektedir.

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Maddi Unsur; Bir suçun veya kabahatin maddi unsuru, kanunda tanımı yapılan hareket, fiil, eylem veya davranış şeklindeki insan davranışına, yani ihlale bağlı dış dünyada ortaya çıkan değişiklik ya da kısaca kanunda hukuk düzenini ihlal ettiği belirtilen fiil veya eylemdir.

Manevi Unsur; kast ve taksir şeklinde iki alt birleşeni vardır.

- Suçlarda **kast**, suçun, kanuni tanımındaki unsurlarının bilinerek ve istenerek işlenmesidir
- **Taksir** ise dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak, bir ihlalin, suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir

Genel Olarak Suçlar ve Kabahatler

Hukuka Aykırılık; Hukuka aykırılık, bütün hukuk sisteminde bir hareketi ihlal niteliğinden çıkararak hukuka uygunluk nedeninin bulunmamasıdır. Hukuk düzeni içerisinde hukuka aykırılığı ortadan kaldıran nedenlere hukuka uygunluk nedenleri denilmektedir.

Kusurluluk, suçun tipiklik ve hukuka aykırılık unsurlarının faille ilişkisini ortaya koymaktadır ve failin hareket unsuruna bağlı olarak tespit edilen kusur yeteneğine dayanmaktadır.

Adli ve İdari Yaptırımlar

Yaptırım, hukuk kurallarının ihlal edilmesine hukuk düzenince gösterilen tepkidir. Suç karşılığında adli yaptırım ve kabahat karşılığında idari yaptırım uygulanmaktadır.

Adli Yaptırımlar: Kanunlarında suç sayılan ihlaller için uygulanan yaptırımlar, devletin adli organlarınca uygulanmakta ve infazı gerçekleşmektedir. Türk Ceza Kanununda suçlar için uygulanan adli yaptırımlar, **cezalar** ve **güvenlik tedbirleri** olarak düzenlenmiştir.

Adli ve İdari Yaptırımlar

İdari yaptırımlar

İdari yaptırımlar, kanunların açıkça yetki verdiği veya yasaklamadığı durumlarda, araya yargı kararı girmeden, idare hukukuna özgü usullerle idarenin doğrudan doğruya gerçekleştirdiği bir işlemiyle uygulanan yaptırımlardır.

İdari yaptırımlar,

- İdari para cezası
- İdari tedbirler

Adli ve İdari Yaptırımlar

İdari para cezası;

maktu, nispi ya da kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle miktarı gösterilen idari para cezası olmak üzere üç tür uygulanmaktadır.

Maktu idari para cezası, kanunda kabahat karşılığı uygulanan para cezasının sabit bir tutar olarak belirtildiği para cezasıdır.

Nisbi idari para cezası, kanunda belirtilen katsayı ya da oranın yine kanunda kabahatin işleniş şekline ve neticesi esas alınarak belirlenen para tutarına uygulanması yoluyla hesaplanan para cezasıdır

Adli ve İdari Yaptırımlar

İdari tedbirler;

Geçici engelleme, idari iznin geri alınması, eşyaya geçici elkoyma ve atipik idari tedbirler şeklindeki, cezalandırmadan ziyade önleme amacını taşıyan ve kamu hizmetlerinin ve diğer **idari faaliyetlerin aksamasını önlemek**, düzgün işlemlerini sağlamak ve **kamu düzeninin bozulmasını engellemek** için uygulanan idari yaptırımlardır.

Adli ve İdari Yaptırımlar

Adli Yaptırım ile İdari Yaptırım Karşılaştırması

Konu yönünden, adli yaptırımlar, sosyal düzeni bozan ağır nitelikte ihlallerin; idari yaptırımlar hafif nitelikte ihlallerin karşılığıdır ve idari yaptırımlar adli yaptırımlara göre daha az sertlik taşırlar.

Amaç yönünden, adli yaptırımlarda temel amaç sosyal düzeninin korunmasıdır; idari yaptırımların amacı ise genel olarak idari düzenin korunması ve yargının iş yükünün hafifletilmesidir.

Adli ve İdari Yaptırımlar

Yaptırım türü yönünden, adli para cezaları gün para cezası sistemine dayanır; idari para cezaları ise maktu, nisbi ya da alt ve üst sınırı kanunda gösterilmiş para cezaları olabilmektedir

Yaptırımın sonuçları yönünden, adli yaptırımlar adli sicillere kaydedilmekte, ancak af ve benzeri kurumlarla ortadan kalkabilmektedir. İdari yaptırımlar, kesinleştikten veya yerine getirildikten sonra çoğunlukla, af veya benzeri bir uygulamaya konu olmaz ve bir sicile kaydedilmez

Adli ve İdari Yaptırımlar

Adli Yaptırımlarda Zamanaşımı

- Suç işlendikten sonra süresi içerisinde dava açılmaması ya da açılan davanın sonuçlandırılmaması halinde oluşan **dava zamanaşımı** ve
- kesinleşen cezanın infazına başlanamaması halinde oluşan **ceza zamanaşımı** ile
- **müsadere zamanaşımı**
olmak üzere üç şekilde düzenlenmiştir

Zamanaşımı süresi idari yaptırımın türüne ve idari para cezasının tutarına bağlı olarak değişmektedir

Kaçakçılık Suçları ve Adli Yaptırımlar

Kaçakçılık suçları, diğer kanunlarda düzenlenen ve “kaçakçılık” kavramı ile birlikte kullanılan suçlardan; örneğin vergi kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı gibi suçlardan farklıdır.

Bunun nedeni, kaçakçılık suçlarının kendi kanunlarında düzenlenmiş olmasıdır. 6455 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, gümrük işlemlerine özgü kaçakçılık suçları, gümrük işlemleriyle doğrudan ilgisi olmayan bazı ihlaller ile birlikte Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda düzenlenmiştir

Kaçakçılık Suçları ve Adli Yaptırımlar

Kaçakçılık suçlarının unsurları şunlardır:

Konusu, Gümrük Kanununa göre her türlü madde, ürün ve değer eşyadır.

Fail ve Mağdur, faili, belirleme yapılan bir ihlal haricinde, herkes olabilmektedir.

Kaçakçılık suçunun kanuni tanımında özel bir belirleme yapılmadığından, bu suçun mağduru genel olarak devlet ve toplumu oluşturan tüm bireylerdir.

Kaçakçılık Suçları ve Adli Yaptırımlar

Hareket ve Netice,

Gümrük rejimleriyle bağlantılı olarak tiplendirilmiştir. Ağırlıklı olarak; serbest dolaşıma giriş, ihracat, dahilde işleme, transit ve geçici ithalat rejimlerine girişle veya işletilmesiyle ya da sonuçlandırılmasıyla ilgili kuralların ihlali kaçakçılık suçu oluşturmaktadır. Hareket unsuruna göre kaçakçılık suçu; bağlı hareketli, seçimlik hareketli, icrai hareketli ve ihmali hareketli suç tiplerini oluşturmaktadır.

Kaçakçılık Suçları ve Adli Yaptırımlar

Manevi Unsur, kaçakçılık suçları kasten işlenebilmektedir.

Uygulanan Adli Yaptırımlar, kaçakçılık suçunun oluştuğunun tespiti halinde uygulanacak yaptırımlar; süreli hapis cezası ve adli para cezası ile müsadere olarak düzenlenmiştir. Bu yaptırımlar alternatif olarak öngörülmediğinden, birlikte uygulanmaktadır.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Gümrük kabahatlerini Gümrük Kanunu düzenlemektedir.

Gümrük Kabahati Oluşturan İhlaller ve Yaptırımları Gümrük Kanununda vergi kaybı oluşturan ihlaller ve yaptırımları dağınık ve sistematikten uzak bir şekilde düzenlenmiş ve karşılığında uygulanacak idari yaptırımlara yer verilmiştir.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Konu; Gümrük kabahatlerinin konusunun maddi ve hukuki yönü bulunmaktadır.

Gümrük kabahatlerinin maddi konusunu gümrük işlemleri sırasında kullanılan belgeler ile eşya ve taşıtlar oluşturmaktadır. Gümrük işlemlerine konu olan eşyanın niteliği gümrük kabahatleri bakımından belirleyicidir.

Gümrük kabahatlerinin hukuki konusunu ise korunan değerdir. Bu değer, gümrük idari düzeninin korunması ve bu şekilde vergi alacağının tam ve zamanında tahsil edilerek hazine yararının sağlanması şeklinde açıklanmaktadır.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Hareket ve Netice; Kabahat, gümrük yükümlülüğü doğuran işlemlerle ilgili icrai veya ihmali hareketlerden oluşmaktadır. Gümrük kabahatine yol açan ihlallerden biri dışında, teşebbüsün de cezalandırılacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır.

Fail ve Mağdur; Gümrük kabahatlerinde fail, gümrük idaresiyle muhatap olan gerçek kişilerdir. Gümrük kabahatlerinde mağdur, genel olarak toplum ve özel olarak gümrük idaresidir

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Manevi Unsur; Gümrük kabahatleri hem kasten hem de taksirle işlenebilir.

Ancak failin kast veya taksir durumuna göre idari yaptırımların değişmesi söz konusu değildir. İştirak, teşebbüs ve gönüllü vazgeçme bakımından ise failin kasten hareket etmiş olması gerekmektedir.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Gümrük kabahatleri için öngörülen temel idari yaptırım idari para cezasıdır.

Ayrıca bazı ihlallerin kanuni tanımında, eşyanın ve kaim değerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesi tedbirine de yer verilmiştir.

İdari para cezaları; maktu ve nisbi olarak uygulanmaktadır.

Gümrük Kanununda yer alan gümrük kabahatleri için uygulanan idari para cezası türleri arasında alt ve üst sınırları gösterilmek yoluyla belirlenmiş bir idari para cezası tutarı **yoktur**.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Gümrük Kabahatlerine İlişkin Usul İşlemleri

Gümrük kabahatlerinin tespiti, kaçakçılık suçlarıyla aynı şekilde, gümrük denetimi sürecinde gerçekleşmektedir.

Gümrük Kabahatlerine İlişkin İdari Yaptırımların Yerine Getirilmesi

İdari para cezasının gümrük vergileri alacağına bağlı olması ve bu vergilerle birlikte tahakkuk ettirilmesi halinde ödeme süresi tebliğ edildikleri tarihten itibaren on beş gün; idari para cezasının gümrük vergileri alacağına bağlı olmaması halinde ise ödeme süresi tebliğ edildikleri tarihten itibaren bir aydır. İdari yaptırım kararında ödeme süresi belirtilmektedir.

Gümrük Kabahatleri ve İdari Yaptırımlar

Gümrük Kabahatlerine Bağlı İdari Yaptırımlarda Zamanaşımı

İdari yaptırıma konu fiilin, cezayı gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olması halinde idari yaptırım kararları, Türk Ceza Kanununda yer alan dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde yerine getirilmektedir